

İSTANBUL'DA "ENFORMEL" YERLEŞİM BÖLGELERİNE BİR ÖRNEK: BAYRAMTEPE

Ayşen ŞATIROĞLU*
Hayati TÜFEKÇİOĞLU**

1. GİRİŞ

Türkiye'de 1980 müdahalesinden sonra uygulanan siyasi kararlara bağlı olarak önemli toplumsal farklılaşmalar ortaya çıktı. Bu dönemden sonra siyasetçi tipi değiştiği gibi siyasi öncelikler de değişti. Bir yanda farklı yaşam tarzları doğarken öte yandan toplum bir çok *yeni* ile karşı karşıya kaldı.

Yaşanan son yirmi yıl artık geri dönülmez bir biçimde etkin olan izler bıraktı. Tüketim artık farkında olmadan yapılan bir alışkanlık halini aldı. Kentlerin, özellikle de İstanbul'un, merkezi ve çevresi büyük alışveriş ve iş merkezleri ile doldu. Çok farklı iş alanları, işgücü türleri, ücret ve gelir tabakaları ortaya çıktı.

Bütün bunlar olup biterken İstanbul'da hayat çok canlı ve renkli bir biçim aldı. Bu sürecin ulaşım açısından tamamlayıcısı ise, II. Boğaz Köprüsü ve onun bağlantısı olan oto yollarının yapılması ile sağlandı. Sayısız çeşitlilikte otomobiller bu otoyollar aracılığıyla pek çok çevre semti şehir merkezine yakınlaştırdı.

Seksenli yıllardan sonra başlayan toplumsal farklılaşmalar İstanbul başta olmak üzere kentlerde gözlenmektedir. Artık İstanbul bir yirmi yıl öncesiyle kıyaslanamayacak kadar heterojen bir şehir. Özellikle de konut standardı ve yerleşim yerleri açısından.***

Bu heterojenlik daha çok kent merkezine uzak bölgelerde "bir yaşam tarzı"na sahip güvenlik çemberleri içindeki konut alanları ile bu alanların hemen

* Yard. Doç. Dr., İ.Ü. E. F. Sosyoloji Bölümü.

** Doç. Dr.

*** Bu konuda pek çok ayrıntı için bkz.: Rıfat Bali, *Tarz-ı Hayattan Life Style*'a, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.

yanı başında, onlardan önce kent dışını keşfetmiş tamamlanmayan apartmanlardan oluşan düşük standartlı mahallelerin çelişkisinde rahatça gözlenmektedir. Seksenli yıllarla başlayan dönem İstanbul'da bu iki uç noktayı olabildiğince geliştirdi.

Gecekondu ve Varoş

İstanbul'un 1950'li yıllardan itibaren büyük göç dalgalarıyla karşılaştığı bilinmektedir. Bu göç dalgalarını hem kırsal yapının değişmesi, hem de kentlerin "daha iyi bir hayat" sunma imkanlarının olmasına bağlamak gerekmektedir. Kente gelen nüfusun yansıttığı ilk görüntü barınma sorunu olmuştur. Dolayısıyla göç edenlerin bulduğu bir çözüm olan ve hazine arazilerine bir gecede izinsiz olarak yapılan barınaklar "gecekondu"ları ortaya çıkardı.¹ Aslında İstanbul'un geçmişine bakıldığı zaman II. Dünya Savaşı öncesinde de "barakalar" diye sınıflandırılan tenekte evler vardı. Fakat bunların sayısı sınırlıydı. Kitleli olarak gelişmesi ve "gecekondu" adını alması savaş sonrasında oldu. Bu gelişme süreciyle birlikte gecekonduyunun iki niteliği ortaya çıktı. Birinci nitelik, gecekondu alanlarının oluşumu sanayiinin yer seçimi ile yakından ilişkisidir. Bu alanlar, bölgedeki sanayie işgücü sağlıyordu. İkinci nitelik ise, gecekondu topluluğunun iç dayanışması olan bir mahalle yapısı kazanmaya başlaması ve kentte varlığını bu dayanışmayla sürdürmeye çalışmasıdır.

Giderek 1950-65 arasında gecekondu İstanbul'un çevresinde bir kuşak oluşturmaya başlarken 1970'li yıllarda da çok katlı apartmanlaşmış gecekondu ortaya çıkmaya başlamıştır. Yine 1970'li yılların ikinci yarısında kente göç edenler uzun süreler kiracı olduktan sonra gecekondu sahibi olabilmeye başladılar.² 1983 yılında çıkarılan yasa ile de Boğaziçi'ndekiler de dahil gecekondu affedildikten sonra, 1984'de gecekondu sahiplerine kendi parselleri üzerinde dört kata kadar bina yapma olanağı sağlandı.³ Böylece, kente gelen göçmen nüfus için sadece barınma ihtiyacına cevap verme niteliği taşıyan gecekondu ve gecekondu bölgelerinde ortaya çıkan değişimler yasal olarak

¹ Mustafa Şen (raporu hazırlayan), *Türkiye'de Gecekonduyunun 50. Yılı: Barınma İhtiyacından Kentsel Rant Paylaşımına Dönüşen Bir Sürecin Ekonomik, Sosyal ve Politik Boyutları*, Friedrich Ebert Vakfı, İstanbul, 1996, s:3.

² İlhan Tekeli, "Gecekondu", *İstanbul Ansiklopedisi*, c. 3, s:381.

³ Mustafa Şen, adı geçen rapor, s:9

da desteklenmeye başlandı. Böylece “gecekondu kavramı”nın tanımı da değişmeye başladı.

Uzun yıllar boyunca gecekondu bölgeleri olarak adlandırılan kentlerin düşük standartlı ve meşru olmayan yerleşim bölgeleri bugün daha çok varoşlar olarak tanımlanmaktadır. Sürece tekrar baktığımızda örneğin 1960’ların ilk yarısında İstanbul’un nüfusunun %45’i gecekonducularda yaşarken, 1980’lerde oran %70’lere çıkmıştır. Yani gecekonduculu nüfusun kent nüfusu içindeki artışı çok hızlıdır. Bu süreçte kimi zaman mevcut gecekonducuların yıkılması çaresiz insanlara karşı bir zulüm olarak görülüyordu. Basın da, yürek burkan sefalet görüntülerinin de yardımıyla konuyu bu biçimde ele alıyordu.⁴

Ancak, hızlı nüfus birikimi buna bağlı olarak kent hukuku dışındaki yerleşim alanlarının da hızla artmasını sonucunu doğuracaktı. Böylece yoğun bir şekilde kentler ve çevresindeki hazine arazileri, işgalciler ve dar gelir gruplarının artan konut taleplerini sömüren küçük girişimciler tarafından “çitlenen” ortak mülk muamelesi gördü. İstanbul’da gecekonducuların %75.84’ünün çitlenmiş hazine arazileri üzerine yapıldığı hesaplanmıştır. Kent arazisi ile giderek kentle bütünleşmekte olan çevresindeki tarım arazisi arasındaki sınırın belirsiz olması nedeniyle, bu araziler kentlerin etrafındaki köylerin yetki alanında kaldı. Sonuçta bu kırsal araziler parsellendi. Üzerinde inşaat yapmak için yasal hak içermeyen, fakat yetkililerin kolayca göz ardı edemeyecekleri hak iddialarına temel teşkil eden hisseli tapuların konusu haline geldi.⁵

Bu süreçte gecekonducululara yönelik “çaresiz insanlar” düşüncesi de değişmeye başladı. Çünkü, “gecekondu nüfusun marjinal kesimlerinin güvensizlik içinde yaşadıkları bir yer olmaktan çıkmış ve kent arazi piyasasının, ekonomik girişim açısından sömürülebilecek önemli ticari potansiyele sahip bir vechesi haline gelmişti. Örneğin, fiilen gecekondu sahibi olanların çoğunun araziye bizzat kendilerinin çitlemeyip, ya buraya ilk el koymuş birinden (İstanbul’da %56,22 oranında) ya da sözde veya gerçek emlakçıdan (İstanbul’da %19,20 oranında) satın almış olmaları bu ticarileşmeyi açıkça göstermektedir.”⁶ Açık bir biçimde ticarileşen gecekonducular ve kent hukuku dışında gelişen

⁴ Ayşe Buğra, “Türkiye’nin Ahlsız Konut Ekonomisi”, *Devlet Piyasa Karşıtlığının Ötesinde*, İstanbul, 2000, s:107.

⁵ Ayşe Buğra, a.g.m., s: 107-111.

⁶ Ayşe Buğra, a.g.m., s: 114.

yerleşim alanlarının kontrol edilemez boyutlara ulaşması karşısında artık, pek de sempati ile kabul görmeyen varoşlar ve varoşlular düşüncesi gelişmeye başladı. Varoşlar rant, arsa ve konut ticaretine dayalı bir ekonomik sistemi, kente dahil olmayan göçmen nüfusu, enformel ekonomik faaliyetleri, hatta cemaat ilişkilerine bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik istismar anlamlarını içermeye başladı. Böylece artık basında da “çaresiz insanlar” yansıtılmalarının yer almadığı gözlenmeye başlandı.

Varoşlar kent merkezlerinden uzakta, kentle irtibatsız hatta kent sınırları içinde olmasına rağmen *kent olmayan* düşük standartlı konut ve yerleşim alanları olarak ifade edilebilir. Ancak aynı zamanda dışardan pek de görünmeyen çeşitli toplumsal ilişkilerin yaşandığı alanlardır. Konuya bu açıdan yaklaşan bazı çalışmalar, bu bölgelerde geçerli kurallar ve ilişki biçimlerini aydınlatmaktadır. Son dönemde yapılanlardan ilk akla gelenleri Sema Erder’in Ümraniye ve Pendik’te yaptığı araştırmalar ile Oğuz Işık ve Melih Pınarcıoğlu’nun Sultanbeyli’de* yaptıkları çalışmalarıdır. Bunlar da göstermektedir ki, söz konusu bölgeler enformel ekonomik ve toplumsal ilişkilerin hakimiyet alanlarıdır. Başka bir ifade ile buralar kendilerine özgü kuralları olan bölgelerdir.

Kentin sınırlarına yapışarak büyüyen ve bir anlamda konut sahibi olma imkanları olmayan yeni göçmenleri İstanbul’da mülk sahibi yapan bu tip yerleşim bölgelerinde geçerli yaşam tarzı “*dayanışma ve güç*”⁷ ilişkileridir. Ancak geçmişin gecekondü bölgelerini tanımlayandan farklılaşmış bir dayanışma ve kentten faydalanma anlamında güç ilişkileridir bunlar.

İstanbul’da Pendik, Ümraniye, Sultanbeyli gibi dışardan görüldüğünden daha karmaşık süreçlerin yaşandığı birçok alan mevcuttur. Bunlardan biri de Bayramtepe’dir. Bayramtepe’de yaptığımız çalışma da, haklı olarak kendini hiç de İstanbul’da yaşıyormuş gibi hissetmeyen Bayramtepe’lilerin, “hayat tarzlarını” çocukların aktarımlarıyla ortaya çıkarabilmeyi amaçlamaktadır. Elimizde karmaşık bir tablo durmaktadır. Çünkü karşımızdaki insanlar, hem ait oldukları köyleri ve köyün yaşam biçimini terk etmişlerdir, hem de kenti

* Sema Erder, *İstanbul’a Bir Kent Kondu Ümraniye*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.

Sema Erder, *Kentsel Gerilim*, Uğur Mumcu Vakfı Yayınları, Ankara, 1997.

Oğuz Işık, Melih Pınarcıoğlu, *Nöbetleşe Yoksulluk Sultanbeyli*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.

⁷ Oğuz Işık-M. Melih Pınarcıoğlu, *Nöbetleşe Yoksulluk-Sultanbeyli Örneği*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s. 79.

tanımlayan hayat tarzı ile uzaktan yakından ilgileri yoktur. Ortaya çıkan bu tabloyu görmemize Bayramtepe’li çocuklar yardım etmiştir.

2. KÜÇÜKÇEKMECE-BAYRAMTEPE

Doksanlı yıllardan itibaren İstanbul’un nüfus artış kompozisyonu ilçeden ilçeye farklı bir karakter kazanmaya başladı. Örneğin 1985-90 döneminde başta Şişli olmak üzere, Beyoğlu, Beşiktaş, Eminönü ve Fatih ilçelerinde nüfus azalırken, Kağıthane, Ümraniye, Kartal, Pendik, Bakırköy, Küçükçekmece ve Büyükçekmece ilçelerinin nüfusu çok hızlı artmıştır. Küçükçekmece ilçesinde bu dönemde nüfus artış hızı %70’lere ulaşmıştır.⁸

Bayramtepe’nin de içinde yer aldığı Küçükçekmece nüfusunun 100 bine ulaşması sonucunda 1986 yılında ilçe olmuştur. 1990 verilerine göre ilçede yaklaşık 479 bin kişi yaşamaktadır. 1992 yılında Avcılar Küçükçekmece’den ayrılarak ilçe yapılır.⁹ Buna rağmen bugün Küçükçekmece ilçesinin nüfusu yaklaşık 460 bindir. Küçükçekmece yakın geçmişte İstanbul’un bir sayfiye semti iken yapılan otoyol bağlantıları sayesinde merkeze epeyce yaklaşmıştır.

Bu gelişme sayesinde örneğin “Bahçeşehir” gibi çok büyük bir yerleşim alanı inşaa edilebilmiştir. Yine son yıllarda yapılan Olimpiyat Stadyumu da bu bölgede yer almaktadır. Ayrıca çeşitli sanayi sitelerinin de bulunduğu bölgede İstanbul Belediyesi de Başakşehir adlı bir uydu kent inşa etmiştir. Bayramtepe’nin kurulmasında da bu unsur etken olmuştur.

Küçükçekmece ilçesinin kuzeyindeki, adı geçen yerlerin yakınında fakat kent hukukunun tamamen dışında gelişmiştir “Bayramtepe”. Resmi adı dönemin siyasi iktidarına dayanarak “Güvercintepe” olarak değiştirilmesine rağmen eski isim kullanılmaya devam edilmektedir. Bu mevkide en eski yerleşim yeri “Kayabaşı Köyü”dür. Köy, 1928’de nüfus mübadelesi nedeniyle gelen göçmenleri iskan etmek amacıyla kurulmuştur. Kayabaşı köyü sakinlerinin verdiği bilgiye göre, Bayramtepe köye ait mera alanlarının işgal edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Ancak bu yerleşim bölgesi öylesine hızlı büyümüş ki, köy Bayramtepe karşısında azınlık durumuna düştüğü gibi muhtarlığı da Bayramtepelilere vermek zorunda kalmışlardır.

⁸ Ferhunde Özbay, “İstanbul’a Göç ve İl İçi Nüfus Hareketleri (1985-1990)”, *75 Yılda Köylerden Şehirlere, Tarih Vakfı Yayınları*, İstanbul, 1999, s:286-287.

⁹ Atilla Aksel, “Küçükçekmece”, *İstanbul Ansiklopedisi*, c: 5, s: 159-160.

Bayramtepe mahallesinin muhtarı Sadık Bayar kayıtlar çok yetersiz tutulduğu için mahallenin nüfusu hakkında kesin bir bilgi verememektedir. Yaklaşık seksen bin kişinin yaşadığını tahmin etmektedir. Göçün yoğun olarak geldiği illerin başında Tokat ve Adıyaman olduğunu ifade eden muhtar bu illerin hemşehrilik derneklerinin de bulunduğunu söylemektedir.

Bayramtepe bir çok evde elektrik aboneliğinin olmadığı, su bağlantısı için çalışmaların sürdüğü, telefon hattı bulunmadığı için mobil telefon kullanılan, sağlık hizmetlerindeki boşluğun özel sektör girişimleri ile doldurulduğu, hiçbir güvenlik biriminin olmadığı, bölgeye gidildiğinde ilk dikkatleri çekenin kapı, çerçeve gibi inşaatlar için gereken malzemeleri satan hurdacıların olduğu, düşük standartlı, plansız, renksiz, derme çatma apartmanları ile kendi kendine yaşayan, nüfus açısından kimi illerden büyük bir mahalledir.

Araştırmada, Bayramtepe'deki ilköğretim okuluna devam öğrencilere anket uygulayarak, İstanbul'u tanıma düzeylerini ve kentle olan bağlantılarını öğrenmek istedik. Ancak çalışmada farklı bir uygulamaya da yer verdik ve görüştüğümüz öğrencilerden yaşadıkları bölge ile ilgili bir metin yazmalarını da rica ettik. Böylece Bayramtepe'yi nasıl tanıdıklarını görmüş olacaktık. Çok çarpıcı metinler ortaya çıktı. Güç bir seçimle eleme yaptık. Bu metinler çalıştığımız öğrencileri yansıtmaları açısından çok daha derinlemesine bilgiler vermektedir.* Burada öğrencilerin ifadelerine sadık kalarak, onların ağzından Bayramtepe'nin nasıl bir yer olduğu anlatılacaktır. Dikkat edilmesi gereken konu, bölge ile ilgili sorunların çocukların gözünden nasıl anlatıldığı ve onları doğrudan etkileyen, hayatlarına yansıyan hususların yine çocuklar tarafından nasıl öne çıkarıldığıdır.

Bir sekizinci sınıf öğrencisi yazısına "Varoşların Haykırışı" başlığını koymuş: *"Burası İstanbul'un kenar semtlerinden biri olan Altınşehir Bayramtepe. Burası Küçükçekmeceye bağlı varoşlar semti bayramtepe. Buranın sorunları çok ve insanları doğu ve güneydoğudan göçetmiş insanlardır...çoğu eğitimsiz ve insanlar burada çile içinde doğmuş ve çile için büyümektedir"*, diye anlatıyor. *"Varoşlar Ağlıyor"* diyen bir başkası ise, *"Bu çevrede yaşayan insanların çoğu buraya Anadoludan göç etmiş. Her biri büyük hayallerle, binbir umutla gelmişler buraya kimi çocuğunu okutmak kimi de gecim kaynağını sağlamak için ama umduklarını bulamamışlar burada belkide birçoğunun içinden keske, keske gelmeseydik cümlesi geciyor. Hayallerini öldürmüş bu semt*

* Makalenin ekinde bu metinlerden iki örnek yer almaktadır.

hergün bir önceki günden daha çok pişmanlar. Onları pişman eden bellikide kendi tarzlarında kendi stilleriyle yaşayamamış olmaları. İnsanlar burada eğitimden uzak, örf ve adetlerini unutmuş bir şekilde rezilce yaşıyorlar... belkide buranın derdini encok ceken kadınlar. Bayramtepe de yaşayan birçoğu okuyup yazmayı da bilmiyor.” Yine bir sekizinci sınıf öğrencisi, “Burası küçükçekmeceye bağlı suyu, elektriği olmayan bir ilçe. Bu çevrenin insanı zorluklar içinde sözde İstanbulda yaşamaya çalışıyorlar.” diye anlatıyor.

Sekizinci sınıfta okuyan bir öğrenci, “Biz üç yıldır burda oturuyoruz. Önceden Bağcılarda oturuyorduk.. Biz buraya temel attığımızda etrafta hiç ev yoktu, vardı ama çok nadirdi.” diyor. Bir beşinci sınıf öğrencinin ifadesi ile Bayramtepe şöyle tanımlanıyor: “Her taraf gecekondu dolu, herkes kaçak ceyran kullanıyor...her taraf tererüstlerle dolu, herkesin evinde silah var her gece silah patlatıyorlar. her taraf pis derelerle dolu. bu kadar çileyi hiç bir yerde çekmemişimdir.”

Metinlere de yansıyan mahallenin temel sorunlarından biri su tesisatının olmamasıdır. “...su alırken kavgalar yapılıyor o zamansa tankercide bidaha gelmiyor mahallemize çünkü ne zaman tanker gelirse ağız kavgası hiç bitmiyor her zaman için su gerekiyor” Çok sayıda öğrencinin yazdığı metinde tankerden su alma mücadelesi ayrıntısı ile anlatılmaktadır: “Hiç kimse onlarda insan oda alsın demiyor yanına gireni dövüyor saçlarını çekiyor.” “Tankerden gelen suya herkez kapışıyor. İnsanlar birbirini eziyor. İnsanlar olmadık çile çekiyorlar.” Bir çok metinde geçen şekliyle vidonlar hayatın ayrılmaz bir parçası: “...baktığımız zaman kapıların önünde su vidonları var. Bazı insanlar tavanlarına depo ile evlerine su tesisatı döşüyor.” Bu bidonlarla su taşımak çeşitli sorunlara da yol açmakta, bölgede yaşayan kadınlar büyük bidonlarla su taşımaktan dolayı çeşitli fiziki rahatsızlıklarla karşılaşmaktadır: “Anneler su vidonlarını zorlukla çek’mektedir. Muhtar da bu bölgede yaşayan kadınlarda küçümsenmeyecek oranda su taşımaktan ortaya çıkan bel fitiği sorununun görüldüğünü ifade etmektedir. Sekizinci sınıfta okuyan bir öğrenci, “Ben 10 senden beri Bayramtepe’de oturuyorum. Ben buraya geldiğimde çok az sayıda ev vardı...suyu kayabaşından dereden alıyorduk. O zamanlar tanker bile yoktu. Şimdi ise su evlere teker teker geliyor” diye yazıyor. Nitekim mahalleye 2003 yılında su bağlandığını biliyoruz.

En az su kadar önemli bir başka sorun elektrik kesintileridir. Bölgede “her zaman elektrik kesil”mektedir, “çünkü her evin kaçak pirizi var”dır ve “Herkes bu kaçak piriz işine devam etmekte”dir. Hatta “bazıları ev elektriğiyle

işyeri çalıştır”maktadır. Yaygın kaçak elektrik tüketimi bir çok metinde açıkça anlatılmaktadır: “Herkes kışın elektrikli soba yakıyor, o zaman her akşam trafo patlıyor. Kışın yarısından fazlası elektriksiz geçiyor. Herkes başka başka direklerden kaçak elektrik çekiyor.” “... Nerdeyse herkesin elektriği kaçak belediyelerden istediğim kaçak kabloları tesbit edip teker teker toplamaları...”

Elektrik konusu çocukların yaşamını doğrudan etkileyen temel bir sorundur ve metinlere yansıdığı kadarıyla sitemden öte kırgınlık, kızgınlık, küskünlük hatta öfke yaratmaktadır. “elektrikler zırt pırt gelip gittiği için bazı elektrikli aletler bozuluyorlar o yüzden tekrar tekrar bozuluyor bizde yenisini almak zorunda kalıyoruz”, türü şikayetlerin ötesinde çok daha çarpıcı ve samimi tepkiler de ifade edilmektedir: “Elektriklerimizi yapsalar hiç gitmese çok iyi olur. İstanbul’un içinde ceğran kesildiğinde insanlar korkarak dışarıya fırlıyorlar. Çünkü İstanbul’un içinde hiç ceğran gitmiyor.Neden bunlar böyle.”

Çocukların bir başka şikayet ettiği konu altyapı ile ilgilidir. Bölgede kanalizasyon da bulunmamaktadır. “herkesin kuyusu var kuyusu dolunca parayla çektiriyor. Bazıları evin altına toprakta çukur açıyor ordan toprak emiyor o evler pis kokuyor”, ayrıca “Lağamların yollara akıtılması” sözkonusu olmakta, “Kimiside lağamları sokaklara bırak”makta, “o sokaklardan insanlar bile geç”memektedir. Bazıları da “Kanalizasyon yerine pozektif çukuru açıyorlar. Ondan her taraf kirli oluyor” Neticede Bayramtepe’de “tuvalet kuyuları taş”makta “Eğer çekilmezse heryer pislik içinde kal”makta ve bir öğrencinin ifadesi ile utanılacak bir durum ortaya çıkmaktadır: “Çevremize bakmaya utanıyorum.”

Benzer bir sorun “çöp” konusunda ortaya çıkmaktadır. “Her taraf çöp ama bunu gören umursayan yok”tur. “Çöp arabası bizim oraya hiç gelme”mektedir. Halbuki temiz bir “çevre çok iyi mirşeydir”. Çevreyi kirletenler önemli oranda hurdacılarıdır: “Hurdaşılarn bazıları hurdaları yakarak hava kirliliğine yol açıyorlar. Ben bunların başka yerlere çöplük alanlara gidip yakmalarını istiyorum.” Buna karşılık “Belediye başkanımız çöp arabasını bazı günlerde gönderme”mekte, “Mahallemiz çöp kok”makta ve “Ondan sonra bide küçük çocuklar çöplerle pis sularla oynayarak hasta ol”maktadır. Neticede onlar “bir çocuk olarak güzel bir çevrede yaşamak istiyorum. Biz çocuklar temiz yerlerde yaşamak istiyoruz. Güzel bir yerde yaşamak istiyorum.” demektedir.

Çocukları doğrudan etkileyen bir başka temel sorun diğer altyapı yetersizliklerine bağlı ortaya çıkan durumdur. Çamur çocukların en önemli problemlerinden biridir: “yollarımızın çamur olmaması için çakıl döktürmeliyiz bunun için muhtarla görüşüp karayolları genel müdürlüğünden yollarımızın yapılmasını istemeliyiz”, “Yolarımız çok çanurlu yolarımız hiç alfat olmuyor. Kaç kişi muhtar olduysa buraları düzeltmedi.”, “Yollar asfalt olsa çocukların okula gitmeleri zorlaşmaz.”

Bazı öğrenciler çevre sorunlarının dışında toplumsal ilişkileri de anlatıyorlar. *Cehennem Tepe (Bayram Tepe)* diye yazısına başlayan bir sekizinci sınıf öğrencisi “Geçmişte insanlar birer kardeş gibi idiler ama artık birbirlerine düşman gibiler. Her gün birileri ölüyor... Yani kısaca buranın bir cehennemden bir farkı yok” diyor. Karakol olmaması ve ortaya çıkan güvenlik problemleri kağıtlarda sıklıkla dile getirilen meselelerden biri. Metinler okunduğunda bu durumun öğrencilerin yaşamıyla olan doğrudan ilişkisi görülüyor: “Anneler babalar çocuklarına terbiye öğretmediğinden bazı çocuklara bıçak vb gibi şeyler çekerek çocukları korkutmaya çalışıyorlar”, “ellerinde sopalar taşlarla birbirine giriyorlar” diyorlar. Bu olaylardan somut şekilde etkilenen örnekler de bulunmaktadır: “Ben Buraya Geldiğimde su sorunu vardı su sorunu derken bu seferde serseriler çoğaldı okuldaki çocukları dövüyorlardı. Onada katlandık bu seferde serseriler Abimi bıçakladılar bu seferde bürsürü sorunlar çıktı.” “Serseriler” özellikle okul çevresinde rahatsızlık yaratmaktadır: “Okul çevresinde hergün kavga oluyor. Ve bundan biz yara alıyoruz. Bunlara çözüm bulunmasını istiyoruz”, “çevremizde serserilerin olması bizi çok rahatsız ediyor Okul çevresinde hep serseriler var bu bizi çok korkutuyor...Bu sorunun nasıl çözüleceğini bende bilmiyorum ama yinede bir güvenlik önlemi alınmalı.”, “okul çevresindeki serseriler..bize yani öğrencilere kötü örnek oluyorlar okulda bir güvenliğin olmasını istiyorum veya okula yakın bir yerde karakol yapılmasını istiyorum.”, “... kavgadan küçükler çok etkileniyorlar ve büyüyünce onlarında serseri olmasına sebep olabilir.”, “Buraya yani Bayramtepeye bir tana KaraKol yapılması ve gelmesi gerekir.”, “Okul civarında polis bulunmalıdır.”, “...Mesela polis fazla yoktur. Başka yerde olsa çok olur.En küçük bir olayda polis hemen oradadır. Ama burada öyle değil. Okuldan çıktığımızda bir sürü serseri duruyor. Okul dışında bir sürü kavga, ama orda hiçbir şey yok.” Bu konuda bir başka öğrenci şöyle yazmaktadır: “Geçen dönem okula yazılacağım gün oturan çocuklar konuşurken kulak misafiri oldum. (çocuklar daha 5.6. yaşlarında) Biri diğerine _ Sen büyünce ne olacaksın? Diye sorar (Diğeri)

Ben büyüyünce serseri olacağım. Sigara içeceğim. Silah atacağım, bıçak tutacağım. Deyince çocukları kendi kardeşim gibi gördüm. Bu çocuğun geleceği ne olur acaba.”

Son bir Bayramtepe analiziyle konuyu bitirebiliriz: (burada) “İnsanlar birbirleriyle tam bir ilişki kuramıyorlar. Kimsenin kimseye yardım etmediği kapalı bir yerdir. Gençler sorumluluklarını bilmeden kendi başlarına hareket ediyorlar. Buradaki hayat köyden farksız. Şehirdeki yaşamdan bambaşka bir hayat var. Arkadaşlar arkadaşlığımı, dostlar dostluğunu bilmiyor. Hayat burada çok zor, hırsızlık, dolandırıcılık hilelik. Hepsi burda.”dır, “...Burada güvenlik ve kural hiçbir şey yok. Ne bir karakol, ne bir trafik polisi ve trafik levhaları ne de cihazları. Hiçbir şey yok”tur.

3. 10-14 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN İSTANBUL’U TANIMA VE KENTSEL MEKANLARI ALGILAMA BİÇİMLERİ

Bayramtepe’deki araştırmamızın ön çalışması 2000 yılı bahar aylarında yapıldı*. 2001 yılında ise burada sonuçlarını değerlendireceğimiz araştırma tamamlandı. Dolayısıyla araştırmanın tamamlanmasından sonra neredeyse üç yıl geçti. Yaşadığımız toplum çok hızlı değişiyor ve dönüşüyor. Bu süre boyunca üst üste yaşanan ekonomik kriz ve çöküntü nedeni ile toplumun tüm kesimleri etkilenmişken Bayramtepe gibi karmaşık bir toplumsal kesitin etkilenmemesi düşünülemez. Ancak burada gecikmiş de olsa üzerinde çözümlenmeler yapacağımız verilerin yine de anlamlı olduğu kanısındayız. Çünkü her şeyden önce İstanbul kenti hudutları içinde bulunan fakat pek de farkında olunmayan semtlerden birini gündeme getirmiş olacağız.

Örneklem

Araştırmamız, bölgede bulunan üç okuldan biri olan Mahmut Şevket Zırh İlköğretim Okulunda gerçekleştirildi.** Okul, Bayramtepe’deki çok az sayıdaki

* Konu ile ilgili ön araştırma sonuçları Hayati Tüfekçioğlu-Ayşen Şatıroğlu, “Bayramtepe Ön Araştırmasına Göre, 10-14 Yaş Grubu Öğrencilerin İstanbul’u Tanıyış ve Kentsel Mekanları Algılayış Biçimleri”, 21. Yüzyıl Karşısında Kent ve İnsan, Bağlam Yayınları, İstanbul, 2001’de değerlendirilmiştir.

** Araştırmayı yürütmemizde bize yardımcı olan Mahmut Şevket Zırh İlköğretim Okulunun başta müdürü Mehmet Güven Avcı olmak üzere tüm yönetici ve öğretmenlerine teşekkür ediyoruz.

resmi kurumdan biri olması nedeniyle önem taşımaktadır. Anket ilköğretim okuluna devam eden 10-14 yaş grubu öğrencilerin tümü olan 512 öğrenci üzerinde uygulandı. Anket 28 sorudan oluşmuştur. Öğrencilere, ailelerin sosyo-ekonomik yapısını ve göç profilini, İstanbul'la olan bağlantılarını, kenti gezme ve tanıma imkanlarını anlamamıza yardım edecek sorular sorulmuştur. Anlaşılacağı gibi, çocuklardan yola çıkarak bölgedeki sosyo-ekonomik hayatı görebilmek hedeflenmiştir. Ancak araştırmanın esas eksenini 10-14 yaş grubu çocukların zihinlerindeki İstanbul'u ortaya çıkartmaktı. Çünkü, bize göre karşımızdaki bölgedeki yetişkinler gibi çocuklar da her ne kadar İstanbul kenti sınırları içinde otursalar da bu şehirde yaşadıklarından habersizdiler. Burası kendine göre bir hayat tarzı olan "Bayramtepe" adında bir yerdi. Anket sonuçlarının değerlendirilmesi bize hem öğrenci hem de Bayramtepe profilini verecektir.

Öğrencilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımları

Dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar görüştüğümüz ilköğretim okulunun tüm öğrencilerin % 60'ı ilkokul, % 40'ı ise ortaokul öğrencisidir. Yani, ortaokul seviyesinde öğrenci oranlarında ciddi bir düşüş olmaktadır. Dolayısıyla yaşları büyüyen çocukların okuldan alınıp çalıştırılması gibi bir eğilim olduğu anlaşılmaktadır. Anne babaların çoğunluğunun çocuklarının çalışmasını beklediklerini, bunun ya biraz büyüdükleri zaman ya da iş olan dönemlerde düzensiz okula gönderilerek yapıldığını okul yöneticileri ve öğretmenleri de aktarmaktadır. Okul müdürü ve müdür yardımcısı kanuni de olmayan bu durumu engellemeyi başaramadıklarını ifade etmektedirler.

Benzer bir eğilim öğrencilerin cinsiyet dağılımında da ortaya çıkmaktadır: % 38 kız, %62 erkek. Bu sayılar da kız çocukların evde oturtuldukları ya da bir şekilde çalıştırıldıklarını göstermektedir. Bu iki veri bile bize hemen Bayramtepe'nin kent merkezindeki herhangi bir bölgeden ne kadar farklı olduğunu göstermektedir.

Bayramtepe'ye Gelen Göç

Bayramtepe belirtildiği gibi yakın yıllarda aldığı göçlerle ortaya çıkmış ve giderek büyümüş bir bölge. Bununla beraber araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının İstanbul doğumlu olduğu görülmektedir. Bu oran % 45'tir.

İstanbul'dan sonra doğum yerleri açısından bakıldığında % 12 ile Tokat, % 8 ile Adıyaman ve % 5 ile Ardahan gelmektedir. Doğum yerlerine bakarak öğrencilerin yaklaşık yarısının ailesinin on yıl ve daha fazla süre önce İstanbul'a göç ettiklerini söylemek mümkündür.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı İstanbul doğumlu olmakla birlikte onlara yönelttiğimiz "nerelisiniz?" sorusuna verdikleri cevaplara dayanarak Bayramtepe'ye göç veren bölgelerin haritasına baktığımız zaman karşımıza şu görüntü çıkmaktadır: Ailelerin % 18'i Tokat, % 14'ü Adıyaman, % 10'u Ardahan, % 7'si Malatya, % 4'ü Bitlis ve yine % 4'ü Kastamonuludur. Yani nüfusun % 35'i iç, doğu ve güneydoğu Anadolu illerinden göç etmiştir. Ama Bayramtepe Türkiye'nin her bölgesinden, her kentin neredeyse göç almış gibi görünmektedir. Amasya'dan Erzurum'dan, Giresun'dan, Konya'dan, Adana'dan, Afyon'dan gelip burada tutunmaya çalışan aileler mevcuttur.

Hane Halkı Büyüklüğü

Türkiye'nin neredeyse her bölgesinden göç alan Bayramtepe'nin aile profili de bizim açımızdan önemli göstergeler taşıyor. Çünkü hem çocuk sayısı hem de hane halkı büyüklüğü açısından veriler incelendiğinde karşımıza son derece yoğun nüfuslar çıkıyor. Bu bölgede yaşayan ailelerin % 30'unun üç, % 20'sinin ise dört çocuğu var. Dolayısıyla Tablo 1'de de görüldüğü gibi, ailelerin % 84'ünün üç ve daha fazla sayıda; % 50'sinin ise dört ve daha fazla sayıda çocuk sahibi olduğu anlaşılıyor. Bu sayılar kent merkezlerinde giderek daha da azalan çocuk sahibi olma oranına karşılık, bölgenin çok çocuklu, belki de kırsal denebilecek yapısını vurgulamaktadır.

Hane halkı büyüklüğü de yukarıdaki yapıyı destekler bilgiler içermektedir. Hanelerin % 27'si beş kişiden oluşuyor. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin % 84'ünün hane büyüklüğü ise beş ve daha fazla kişiden oluşuyor. (Tablo 2) Kent merkezlerinde sıklıkla rastlanan dört kişilik haneler ise Bayramtepe'de nüfusun sadece % 13'ünü oluşturuyor.

TABLO 1 : ÇOCUK SAYISI

Ailenin Çocuk Sayısı Nedir ?	Sayı	Yüzde (%)
Tek Çocuk	7	1,4
2 Çocuk	73	14,3
3 Çocuk	150	29,3
4 Çocuk	102	19,9
5 Çocuk	73	14,3
6 ve Daha Fazla	107	20,9
Toplam	512	100,0

TABLO 2 : HANE HALKI BÜYÜKLÜĞÜ

Hane Halkı Büyüklüğü Nedir ?	Sayı	Yüzde (%)
3 Kişi	11	2,1
4 Kişi	66	12,9
5 Kişi	138	27,0
6 Kişi	88	17,2
7 Kişi	80	15,6
8 ve Daha Fazla	129	25,2
Toplam	512	100,0

Aileler Geçimlerini Nasıl Sağlıyor?

Araştırmada öğrencilerin ve de dolayısıyla bölgenin sosyo-ekonomik yapısını anlayabilmek için sorduğumuz bir dizi sorunun ilki uğraşılan işler oldu. Bu amaçla öğrencilerin babalarının hangi işleri yaptığını bakıldığında, % 13'nün babasının işsiz olduğunu görüyoruz. %42'si ise babasının işçi olduğunu ifade etmiştir. Ancak bu rakam üzerinde tekrar düşünmek gerekmektedir. Çünkü ailelerin sadece % 26'sı SSK'lıdır. O halde işçi olduğu ifade edilen % 16'lık bölümün sosyal güvencesi olmayan işlerde yani enformel sektörde çalışmaktadır.

Öğrencilerin % 12'sinin babası kabaca marjinal işler olarak tanımlayabileceğimiz işleri yapmaktadır. Bunlar arasında, seyyar satıcılık

yapanlar, inşaatlarda ve konfeksiyon atölyelerinde geçici işlerde çalışanlar, pazarcılar, simitçiler, temizlikçiler, hurdacı ve hamallar vardır. Öğrencilerin %25'i babalarının esnaf olduğunu söylemiştir. Bununla beraber ailelerin % 10'unun Bağ-kur'a bağlı olduğu görülmektedir. Bu grup içinde de ailelerin % 15'inin yine sosyal güvence dışında olduğunu anlamak mümkündür. Öğrencilerin kalan %8'lik oranının içine ise babası memur, emekli olanlar ve vefat edenler girmektedir. Dolayısıyla Tablo 3'den de anlaşıldığı gibi bu bölge yaşayan ailelerin çok önemli bir bölümünün sosyal güvence dışında olduğunu görebiliyoruz.

TABLO 3 : SOSYAL GÜVENCE

Aile Hangi Sosyal Güvenlik Kurumuna Üye ?	Sayı	Yüzde (%)
SSK	132	25,8
Bağ-Kur	53	10,4
Emekli Sandığı	26	5,1
Sosyal Güvence Yok	259	50,6
Bilmiyor	41	8,0
Özel Sigorta	1	,2
Toplam	512	100,0

İlköğretim okulunda görüştüğümüz öğrencilere annelerinin ne iş yaptıklarını sorduğumuzda % 94'ü annesinin ev hanımı olduğu ifade etti. Gelir getirici bir faaliyeti olan annelerin bir kısmının temizlikçilik, konfeksiyon işçiliği yaptığını bir kısmının ise evde ufak birtakım işler yaparak para kazandıkları görülmektedir. Bunlar içinde elektrik kablolarının plastik kısımlarının soyulması gibi işler de vardır. Ayrıca bazı geçici işlerde çalışanlar ya da pazarcılık yapanlar da bulunmaktadır.

Ancak çalışan anneler azınlıkta kaldığı için ailelerin % 52'sinde bir kişinin çalıştığı görülmektedir.(Tablo 4) % 45'inde ise birden fazla çalışan kişi vardır. Bunların arasında okutulmayan çocuklar olduğu gibi kalabalık bazı hanelerde kimi akrabalar da bulunabilmektedir.

TABLO 4 : AİLEDE ÇALIŞANLAR

Evinizde Kaç Kişi Çalışıyor ?	Sayı	Yüzde (%)
Ailede Çalışan Yok	13	2,5
1 Kişi	268	52,3
2 Kişi	134	26,2
3 Kişi	55	10,7
4 Kişi	23	4,5
5 ve Daha Fazla	19	3,7
Toplam	512	100,0

Konut Sahibi Olma

İstanbul'un civarında oluşan Bayramtepe ve benzeri yerler en çok konutların edinilme ve mülkiyet biçimleri açısından kent merkezinden farklılık göstermektedir. Nitekim, araştırmamıza katılan öğrencilerin % 78'i kendilerine ait bir evleri olduğunu ifade etmiştir. Gerçekten de Bayramtepe nüfusunun çok büyük bir kısmını konut sahibi yapmıştır demek mümkündür.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin sadece % 20'si kiracı olduklarını, ev sahibi olanların ise % 7'si ise konutlarını satın aldıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla burada % 71.1 gibi bir oranda öncü göçmenin karşımıza çıktığını düşünebiliriz.

TABLO 5: EV MÜLKİYETİ

Ailenin Oturduğu Ev Kime Ait ?	Sayı	Yüzde
Kir	98	19,1
Aileye	400	78,1
Akrabalar	14	2,7
Topla	512	100,0

TABLO 6 : KONUTA SAHİP OLMA BİÇİMİ

Aile Oturduğu Eve Nasıl Sahip Oldu ?		Sayı	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Soru İçin Geçerli Yanıt/Bilgi	Satın Aldılar	36	7,0	9,0
	Kendileri Yaptılar	364	71,1	91,0
	Eve Sahip Olanlar Toplam	400	78,1	100,0
Soru İçin Ek Yanıt/Bilgi	Eve Sahip Olmayanlar Toplam	112	21,9	
	Genel Toplam	512	100,0	

O halde yaptığımız bu çalışmada Bayramtepe'nin kuruluş aşamasındaki profilini anlamaya yardım ettiğini düşünmek mümkündür. Belli bir süreç geçtikten sonra burada da profil kuşkusuz farklılaşacaktır.

Bu profil aslında Işık ve Pınarcıoğlu tarafından *Nöbetleşe Yoksulluk* olarak tanımlanan süreçle ilgili de bilgi vermektedir. Bayramtepe ve çevresinde nüfusun artışı benzer başka yerlerde olduğu gibi neredeyse gözle görülür bir biçimde olmaktadır. Dolayısıyla buraya ilk yerleşenler daha sonra gelenlere göre avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Sayılarla bunu görmeye çalıştığımızda da, evini kiraya veren %9'luk kesim ile ev satan %7'lik kesimlerin diğerlerinden daha avantajlı olduğu düşünülebilir.

TABLO 7 : İKİNCİ EV MÜLKİYETİ

Ailenin Başka Bir Evi Var	Sayı	Yüzde
Hayır	453	88,5
Evet (Kent)	48	9,4
Evet	11	2,1
Toplam	512	100,0

Dayanıklı Tüketim Mallarına Sahiplik

Bölgenin ekonomik görünümünü yansıtmak amacıyla başvurduğumuz göstergelerden biri de otomatik çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, TV, müzik seti, buzdolabı, fırın ve bilgisayar gibi dayanıklı tüketim mallarına sahip olma durumu ile ilgili oldu. Burada ailelerin yaklaşık % 20'sinin yukarıda saydığımız dayanıklı tüketim mallarından bir, iki ya da üç tanesine sahip olduğunu gördük.

Yığılma dört ya da beş eşyaya sahiplik düzeyinde oldu: % 70. Eşyaların tümüne sahip olanlar bölge nüfusunun sadece % 1.8'ini oluşturuyor.

TABLO 8 : DAYANIKLI TÜKETİM DÜZEYİMALLARI SAHİPLİK

Aile; Çamaşır Mk, Bulaşık Mk, TV, Müzik Seti, Buzdolabı, Bilgisayar ve Fırın Gibi Beyaz Eşyalardan Ne Kadarına Sahip ?	Sayı	Yüzde
1	10	2,0
2	21	4,1
3	75	14,6
4	199	38,9
5	157	30,7
6	41	8,0
Ev Eşyalarının Hepsi Var	9	1,8
Toplam	512	100,0

Özellikle “bulaşık makinesi”ne sahip olmanın diğer eşyalardan epeyce az olması (% 12) hem su sorunu ile açıklanabilirken hem de lüks tüketim olarak algılanmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Yine bu bölgede bilgisayar giren hanelerin oranının da % 2.7 olduğu görülmektedir.

Yaptığımız çalışmada dikkati çeken bir konu, Bayramtepe’de neredeyse %70’lere varan cep telefonuna sahip olma durumudur. Ancak, bunun bir sosyo-ekonomik gösterge olmaktan çok henüz sabit telefon bağlantısının olmamasıyla ilgili olduğu düşünmek doğru olacaktır. Bu nedenle de, ileride yer vereceğimiz gibi, Bayramtepe’deki ailelerin tabakalaşmasını oluşturmaya çalışırken cep telefonuna sahip olmak puan verilen bir unsur olarak değerlendirilmedi. Bununla beraber taşıt sahibi ailelerin yüksek bir oranda olmasını da (% 42) açıklamak gerekmektedir. İş için taşımacılıkta kullanılan araçların, servis taşıtları ile aile ve akrabalarından herhangi birine ait olan araçların da “evet”i oluşturan yüzde içinde yer aldığı gözlemlendi. Dolayısıyla bu oranı sadece otomobil olarak görmemek gerekmektedir.

TABLO 9 : CEP TELEFONU SAHİPLİK DÜZEYİ

Ailenin Cep Telefonu Var mı ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	156	30,5
Evet	356	69,5
Toplam	512	100,0

TABLO 10 : TAŞIT SAHİPLİK DÜZEYİ

Ailenin Hergangi Bir Taşıtı Var mı ?	Sayı	Yüzde
Hayır	296	57,8
Evet	216	42,2
Toplam	512	100,0

Bayramtepe 'ye Göçün Niteliği

Bayramtepe'de oturan aileler buraya yerleşmeden önce İstanbul'da mı oturuyorlardı yoksa göç ettikten sonra ilk geldikleri semt burası mı? Bu sorunun İstanbul bazında genel bir cevabı olsa gerek. Genellikle yerleşime açılması çok da eski olmayan herhangi bir bölge, çoğunlukla İstanbul'a gelmiş ve belli bir süre yaşamış fakat henüz konut edinme imkanı bulamamış öncü girişimciler tarafından keşfediliyor. Daha sonra nüfus çekmeye başlıyor. Bayramtepe de bu niteliğe sahip. Uzun bir geçmişi olmadığını biliyoruz. Buna göre nüfusun yaklaşık % 70'inin İstanbul'da yaşama tecrübesine sahip olduktan sonra Bayramtepe'yi seçtiklerini görmek şaşırtıcı değil.

TABLO 11 : BİR ÖNCEKİ İKAMET YERİ

Ailenin Bir Önceki İkamet Yeri Neresidir ?	Sayı	Yüzde (%)
İstanbul İçi	355	69,3
İstanbul Dışı	157	30,7
Toplam	512	100,0

TABLO 12 : BAYRAMTEPE'DE GÖÇÜN NİTELİĞİ

Ailenin Oturduğu Mahallede Akrabaları Var mı ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	141	27,5
Evet	371	72,5
Toplam	512	100,0

Dolayısıyla Bayramtepe'nin incelenmesi gereken bir başka boyutu ise göçün niteliğidir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaklaşık % 73'ü semtte akrabaları olduğunu ifade etmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki Bayramtepe'de de zincirleme göç belli bir etkinliğe sahip olmuştur. Bayramtepe'liler rastlantısal olarak bu bölgede yaşamamaktadırlar. Kendilerini bu bölgeye taşıyan akrabalık/hemşehrilik zincirine eklenmişlerdir. Dolayısıyla, Bayramtepe de İstanbul'un benzeri bölgelerindeki eğilimi yansıtmaya devam etmektedir.

Öğrencilerin Çalıştırılması

Araştırmanın sonuçlarının başında öğrencilerin sınıflara göre dağılımını incelediğimizde, orta öğretime devam edenlerin sayısında belli bir azalma olduğunu görmüştük. Bu durumun çocukların çalıştırılmasıyla ilişkilendirilebileceğini ifade etmiştik. Bu noktada çocukların okul dışında herhangi bir işte çalıştırılıp çalıştırılmadığına baktığımızda aldığımız sonuç bir bakıma çocuklar açısından sevindirici gibidir. Çünkü % 78'e ulaşan bir çoğunluk çalışmadığını ifade etmektedir. Ancak öte yandan, rakamların ifade etmediği bir durumun olduğu açıktır. Öğrenci olmalarına izin verilen çocukların pek fazla çalışmalarının beklenmediği, ancak sırası geldiğinde okuldan tamamen alınarak çalışmalarının istendiğini düşünmek yanlış olmayacaktır.

Yine öğrencilere gelecek beklentilerini anlamak açısından, hangi mesleği seçmek istediklerini sorduğumuzda toplumda kabul görmüş öğretmenlik, doktorluk, mühendislik gibi mesleklerin ağırlıklı olarak tercih edildiğini gördük.

Bayramtepe'nin Sosyo-Kültürel Nitelikleri

Bölgenin sosyo-kültürel nitelikleri anlayabilmek ve de göç ve dayanışma ilişkilerini açıklayabilmek açısından öğrencilere yaz tatillerini nasıl geçirdikleri

soruldu. Bu soruya verilen cevaplara göre, öğrencilerin % 4.7'si yazları tatil yörelerine gitmektedir. Memleketine gidenler ise % 46.7'dir. Yani Bayramtepe'lilerin yaklaşık yarısı yazları köylerine gitmektedirler. Bu "memleket"le bağlantının henüz devam ettiğini göstermektedir. Oysa İstanbul'un merkezindeki kent yoksulluğuna örnek oluşturan bazı bölgelerde bu bağlantının neredeyse tamamen kesildiğini biliyoruz.¹⁰

Bayramtepe'de yaşayan öğrencilerin % 31.6'sı Bayramtepe dışına hiç çıkmamaktadır. Hatta bir grup öğrenci yaz tatillerinde İstanbul içindeki akrabalarını ziyarete gittiklerini belirtmiştir. Bu durumda öğrencilerin bir kısmı için tatiller köylerinin ziyareti anlamına gelirken, çoğunluk için herhangi bir gezi anlamını taşımamaktadır.

Hayatlarının dar sınırlar içinde geçtiğinin bir başka göstergesi ise Bayramtepe'li çocukların önemli bir kısmının hayatında denize hiç girmemiş hatta denizi görmemiş olmaları.

Bu konu aynı zamanda Bayramtepe'deki nüfusun kentle ilişkisini göstermesi açısından da çok dikkat çekicidir. Küçükçekmece ilçesine bağlı Bayramtepe'de yaşayan çocukların % 35.2'sin henüz deniz kenarına gitmediğini ve dolayısıyla denizi görmediğini söylemiştir. Bu arada, deniz olarak köylerindeki göletleri hatırlayanlar olduğu gibi denizi sadece televizyonda gördüğünü söyleyen öğrencilerin de olduğunu eklemek gerekmektedir. Denize girenlerin oranına baktığımızda durum daha kötüleşmektedir. Öğrencilerin % 43.9'u denize girmediklerini ifade etmiştir.

TABLO 13 : DENİZ KENARINA GİTME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Deniz Kenarına Gitti	Sayı	Yüzde
Hayır	180	35,2
Evet	332	64,8
Toplam	512	100,0

¹⁰ Ayşen Şatıroğlu, "Kent Merkezinde Yoksullaşan Bir Bölge Tomtom Mahallesi", Sosyoloji Dergisi, 3.Dizi-7. Sayı, İstanbul, 2003.

TABLO 14 : DENİZE GİRME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Denize Girdi mi ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	225	43,9
Evet	287	56,1
Toplam	512	100,0

Öğrencilerin Kentle İlişkileri Açısından Ulaşım Araçlarını Kullanmaları

Elde ettiğimiz veriler özellikle Bayramtepe’li çocukların kentten uzak ve hatta kentin dışındaki yaşamlarını gittikçe daha fazla ortaya çıkartmaktadır. Bölgenin kentle bağlantısını ölçmek açısından örneğin, vapura, metroya, tramvaya, trene binip binmediklerini, Boğaz Köprüsünden geçip geçmediklerini öğrenmek istedik. Bu doğrultuda öğrencilerin % 58.2’sinin vapura, % 64.6’sının metroya, % 56.8’inin tramvaya, % 38.5’inin ise trene binmediğini öğrendik. Öğrencilerin % 29.7’si Boğaz Köprüsünden hiç geçmediğini söylerken, sadece % 18.4’ü çok kez geçtiğini ifade etti. Bu konuda karşımıza çıkan hususlardan birinin de bilgi yetersizliği olduğunu düşünüyoruz. İstanbul’u tanıyamayan çocuk belki de köylerine giderken geçtiği Boğaz Köprüsünden de habersizdir.

TABLO 15 : VAPURA BİNME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Vapura Bindi mi ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	298	58,2
Evet	214	41,8
Toplam	512	100,0

TABLO 16 : BOĞAZ KÖPRÜSÜ'NDEN GEÇME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Boğaz Köprüsü'nden Geçti mi ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	152	29,7
Birkaç Kez	266	52,0
Çok Kez	94	18,4
Toplam	512	100,0

Öğrencilerin İstanbul'u Tanımaları

Kent içi toplu taşıma araçlarını çoğunluğun henüz kullanılmadığında da yine anlaşılmaktadır ki Bayramtepe'de oturan aileler ve dolayısıyla çocuklar semt dışına pek fazla çıkmamakta ve dolayısıyla yaşadıkları İstanbul'u tanımamaktadırlar. Öğrencilerin aileleriyle daha çok akraba ve komşu ziyaretine gittiklerini (% 75.2) görmekteyiz. Zaten akrabalarının çoğunluğunun Bayramtepe'de oturduğunu düşünürsek, akraba ziyaretleri de onları pek uzaklara götürmemektedir. Çeşitli vesilelerle şehri gezme imkanı bulanların % 24.8'lik bir oranda kaldığını anlıyoruz. Bunların arasında çok küçük bir kısmı (% 2.5) tarihi ve turistik yerlere görme imkanı bulmuştur. Bu koşullara bağlı olarak öğrencilerin önemli bir bölümünün İstanbul'un tarihi yerlerini ve merkezi semtlerini tanımadıklarını ifade etmek yanlış olmayacaktır.

TABLO 17 : AİLELERİN GEZME YERLERİ VE DÜZEYİ

Öğrenci Ailesiyle En Çok Nerelere Gider ? Nereleri Gezer ?	Sayı	Yüzde (%)
Akraba ve/veya Konu-Komşular	385	75,2
Tarihi - Turistik Yerler	13	2,5
Eğlenme - Dinlenme Yerleri	49	9,6
Alışveriş Yerleri	25	4,9
Diğer Yerler	15	2,9
En Az İki Farklı Yer	25	4,9
Toplam	512	100,0

TABLO 18 : ÖĞRENCİNİN TARİHİ YER VE ESERLERİ TANIMA DÜZEYİ

Öğrenci Tarihi Yerlerden veya Tarihi Eserlerden Hangilerini Gördü ?	Sayı	Yüzde (%)
Topkapı Sarayı	21	4,1
Dolmabahçe Sarayı	12	2,3
Sultanahmet Camii	21	4,1
Kapalı Çarşı	19	3,7
Gülhane Parkı	44	8,6
Eyüp Sultan	21	4,1
Anadolu Hisarı	2	,4
Süleymaniye Camii	6	1,2
Hiç Bir Yer Gezmedi	111	21,7
Birden Çok Tarihi Eser Gezdi	255	49,8
Toplam	512	100,0

Tablo 18'de de anlaşılacağı üzere, İstanbul'un simgesel eserlerinden hiç birini görmeyenlerin oranı % 21'lere ulaşmaktadır. Yine Tablo 19'da da görüleceği gibi, sorduğumuz merkezi semtlerin çoğunu tanıyan öğrenciler sadece % 4.3'dür. % 37.7'si ise ya hiçbirini görmemiştir ya da sadece bir tanesini gördüğünü ifade etmiştir.

TABLO 19 : ÖĞRENCİNİN İSTANBUL'UN MERKEZİ SEMTLERİNİ TANIMA DÜZEYİ (KATEGORİ)

Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibariyle İstanbul'u Tanıma Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)
İstanbul'u Hiç Tanımıyor (0-1 semt)	193	37,7
İstanbul'u Çok Az Tanıyor (2-3 semt)	211	41,2
İstanbul'u Biraz Tanıyor (4-5 semt)	86	16,8
İstanbul'u İyi Tanıyor (6 ve daha fazla semt)	22	4,3
Toplam	512	100,0

Kültürel Etkinliklere Katılma

Öğrencilerin kültürel etkinlikleri tanıma derecelerini anlayabilmek için bir de tiyatro ve sinemaya gidip gitmediklerini öğrenmek istedik. Çoğunluğun her iki etkinlikle de tanışmadığını gördük. Tiyatroya giden öğrenciler % 27,7'lik bir orana sahipken, sinemaya gidenler %10,9'da kaldı. Tiyatroya giden öğrencilerin daha yüksek bir oranda olmasının nedeni okuldaki öğretmen ve yöneticilerin gayretleriyle mümkün olmuştur.

TABLO 20 : TİYATROYA GİRME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Tiyatroya Gitti mi ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	370	72,3
Evet	142	27,7
Toplam	512	100,0

TABLO 21 : SİNEMAYA GİRME DÜZEYİ

Öğrenci Hiç Sinemaya Gitti mi ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	456	89,1
Evet	56	10,9
Toplam	512	100,0

Nerede Yaşamak İstemektedirler?

İstanbul'u tanıyamayan öğrenciler peki yaşadıkları yerden memnun mudurlar? Bu konuda verdikleri cevaplara baktığımızda Bayramtepe'de yaşamaktansa köylerine dönmeyi isteyenlerin daha fazla olduğunu (% 56,8) görüyoruz.

TABLO 22 : ÖĞRENCİNİN MEMLEKET ÖZLEMİ

Öğrenci Köyünü Özlüyor ve Geri Dönmeyi İstiyor mu ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	221	43,2
Evet	291	56,8
Toplam	512	100,0

Öğrenciler köyelerine dönmeyi istemektedirler çünkü bildikleri İstanbul'u tercih etmelerine imkan yoktur.*

Nereleri Görmek İstiyorlar? Nerede Yaşamak İstiyorlar?

Öğrenciler İstanbul'u tanımadıklarına göre en çok görmeyi istedikleri yerler nelerdir? İlk sırada Tatilya var (% 19.3). Ardından Topkapı Sarayı (% 13.2) ve Dolmabahçe Sarayı (% 12.5) geliyor.

İstanbul'un hangi semtinde yaşamak istersiniz diye sorduğumuzda birbirlerinin seçeneği olarak memleket (% 32.2) ve Bayramtepe (% 22.3) cevaplarını aldık. Şehri tanıma imkanları olmadıkları için merkezi semtlerden herhangi birini ifade etme imkanları çok sınırlıydı. Aynı zamanda İstanbul o kadar dışarıda ve uzaktaydı ki, örneğin İkitelli, Esenler cevaplarıyla birlikte Ankara, İzmir, Almanya ya da Amerika cevaplarını da aldık.

Geçmiş dönemlerde yapılan kimi kent çalışmalarında da kenti tanıma boyutunun ele alındığı bilinmektedir. Örneğin, Tansı Şenyapılı, Gültepe'de yaptığı çalışmada nüfusun kentle bütünleşmesini ele almıştır. Bu çalışmada da Gültepe'de oturanların ne derece İstanbul'un diğer semtlerine dahil olabildiği incelenmiştir. Sonuçta kimi eşik niteliği taşıyan semtler olsa da bazı merkezi semtlerle bağlantılarının olduğu görülmektedir. Zaten nüfus da büyük ölçüde yakındaki sanayi kuruluşlarında yani formel sektörde istihdam edilmektedir. Oysa Bayramtepe ve benzeri bölgeler bu boyutuyla geçmişin gecekondular mahallelerinden ayrılmaktadır. Artık hem ekonomik faaliyet hem de toplumsal

* Bu konuyu bir beşinci sınıf öğrencisinin yazdığı metinle açıklamak çok kolay olacaktır: "Örneğin İstanbul'u örnek alalım ağacı yok, suyu bol değil, pislik dolu, sorunu çok görülen büyük bir yer. Böyle bir çevrede insan nasıl iyi bir şekilde yaşayıp geçinebilir. Birde kendi köylerimizi düşünelim köyümüzün taşı toprağı temiz, havası iyi çevre temizliği güzel bir yer siz hangisini seçersiniz temiz havayı, yoksa pis havayımı ben temiz havayı seçerim çünkü yaşamımı geleceğimi düşünüyorum."

ilişkiler anlamında geçmişteki ile karşılaştırılmayacak ölçüde İstanbul'dan kopuk bir hayat yaşanmaktadır.*

Bayramtepe'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı

Bayramtepe, İstanbul'un çevresinde gelişen diğer bölgeler gibi kent merkezinden çeşitli açılardan farklılıklara sahip. Örneğin konut sahibi olma oranı yüksek oranlara ulaşmaktadır. Fakat önemli bir yoksulluğun olduğunu da ifade etmek gerekmektedir. Bununla birlikte ekonomik anlamda kesinlikle homojen bir nüfusun var olduğunu da düşünmemek gerekmektedir. Sosyo-ekonomik yapıyı açıklamak için ilgili sorulara alınan cevaplardan yola çıkarak bir çözümleme yapıldı. Baba mesleği, sosyal güvence, ev mülkiyeti, beyaz eşya sahibi olma düzeyi, yaz tatiline çıkma gibi çeşitli kıstaslara göre veriler puanlandı. Buna göre toplam puan 15 olarak belirlenmiştir. Bölge bu kıstasa göre tabakalandırıldığında, 10-15 puan alan üst ekonomik grubun bölgenin % 6.4'ünü oluşturduğunu görüyoruz. Orta ekonomik grup epeyce geniş, % 61.1'i oluşturuyor. Alt ekonomik grup ise % 32.4'lük bir orana sahip.

Tablo 23'de görüldüğü gibi Bayramtepe gibi İstanbul'a sonradan eklenen ve kent merkezinden pek çok açıdan farklılıklara sahip olan bir bölgede de ekonomik bir türdeşlik söz konusu değildir. Burada da çoğunluğa göre daha avantajlılar olduğu gibi daha zor durumda bulunan da yaşamaktadır. İşte bir çok konu başlığı altında detaylı olarak incelemeye çalıştığımız gibi ekonomik olarak daha avantajlı durumda bulunmanın İstanbul'a biraz daha açılmayı sağladığını da görmek mümkündür. Araştırmada incelediğimiz değişkenleri çapraz tablolar yardımıyla tekrar ele aldığımızda, ekonomik üstünlüğe sahip olmanın Bayramtepe koşullarında İstanbul'u tanımaya yardım ettiğini göreceğiz.

* Tansı Şenyapılı, *Bütünleşmemiş Kentli Nüfus Sorunu*, ODTÜ, Ankara. 1978.

TABLO 23 : BELİRLİ KİSTASLARA GÖRE AİLELERİN EKONOMİK DÜZEYLERİ

Ekonomik Puanlara Göre Ekonomik Düzey	Sayı	Yüzde	Gruplanmış Sayı	Gruplanmış Yüzde
0 Puan	3 Kişi	%0,6		
1 Puan	7 Kişi	%1,4		
2 Puan	18 Kişi	%3,5		
3 Puan	35 Kişi	%6,8		
4 Puan	44 Kişi	%8,6		
<u>Alt Ekonomik Grup</u>	<u>59 Kişi</u>	<u>%11,5</u>	<u>166 Kişi</u>	<u>%32,4</u>
6 Puan	82 Kişi	%16,0		
7 Puan	68 Kişi	%13,3		
8 Puan	93 Kişi	%18,2		
9 Puan	49 Kişi	%9,6		
<u>Orta Ekonomik Grup</u>	<u>21 Kişi</u>	<u>%4,1</u>	<u>313 Kişi</u>	<u>%61,1</u>
11 Puan	16 Kişi	%3,1		
12 Puan	11 Kişi	%2,1		
13 Puan	3 Kişi	%0,6		
14 Puan	2 Kişi	%0,4		
<u>Üst Ekonomik Grup</u>	<u>1 Kişi</u>	<u>%0,2</u>	<u>33 Kişi</u>	<u>%6,4</u>
Toplam	512 Kişi	%100,0	512 Kişi	%100,0

a. Ekonomik Düzeyleri Belirlemek Üzere Ailelerin Sosyo-ekonomik Puanları Su 10 Kıstastan Elde Edilmiştir:

- b. [1] BABA MESLEK: Belirgin bir işte çalışanlar 2 puan / Geçici-marjinal işlerde çalışanlar 1 puan / İşsizler 0 puan;
 [2] SOSYAL GÜVENÇE: Var 1 puan / Yok 0 puan;
 [3] ANNE MESLEK: Herhangi bir işte çalışanlar 1 puan / Ev hanımları 0 puan;
 [4] EV MÜLKİYETİ: Var 1 puan / Yok 0 puan;
 [5] İKİNCİ EV MÜLKİYETİ: İstanbul'da var 2 puan / Memlekette var 1 puan / Yok 0 puan;
 [6] BEYAZ EŞYA DÜZEYİ: Tam veya çok 2 puan / Normal 1 puan / Az veya yok 0 puan;
 [7] BULAŞIK MAKİNESİ: Var 1 puan / Yok 0 puan;
 [8] BİLGİSAYAR: Var 1 puan / Yok 0 puan;
 [9] TAŞIT: Var 1 puan / Yok 0 puan;
 [10] YAZ TATİLİ: Tatil yörelerine gitme 3 puan / Memlekete veya İstanbul dışı akrabalara gitme 2 puan / İstanbul içi akrabalara gitme 1 puan / Hiçbir yere gitmeme 0 puan.
- c. Yukarıda sıralanan 10 kıstastan elde edilebilecek en yüksek puan 16'dır. Araştırma için ;
 0 - 5 arası puan alanlar Alt Ekonomik Grup ;
 6 - 10 arası puan alanlar Orta Ekonomik Grup ; ve
 11 - 16 arası puan alanlar da Üst Ekonomik Grup olarak kabul edilmiştir.

Örneğin, öğrencilerin yaşı ile denize girme, vapura, trene binme, köprüden geçme, tarihi mekanları gezme gibi davranışlar arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını, buna karşılık eğlence ve alışveriş yerlerini gezme, İstanbul'u tanıma, sinemaya gitme davranışları açısından bağlantı olduğunu

düşünmek mümkün. Çünkü örneğin, 10-11 yaş grubundaki öğrencilerin % 82'si eğlence ve alışveriş yerlerinden hiç birini görmemişken bu oran, 12-14 yaş grubunda % 63'e düşüyor. Benzer bir şekilde 10-11 yaşındakilerin % 6'sı sinemaya gitmişken, 12-14 yaşındaki öğrencilerin % 17.9'unun sinemaya gittiğini görüyoruz. Hiç tatile çıkamayanların oranı her iki yaş grubunda aynı kalırken 10-11 yaşındakilerin % 66'sı, 12-14 yaşındakilerin ise % 43.9'u köyüne geri dönmek istiyor.

Cinsiyet bağımsız değişkenine göre ele aldığımız değişkenleri (Tatile çıkma, deniz kenarına gitme, denize girme, vapura- metroya- tramvaya-trene binme, köprüden geçme, tarihi mekanları gezme, eğlence ve alışveriş yerleri görme, semt gezme, İstanbul'u tanıma, tiyatroya- sinemaya gitme, köye geri dönme isteği) incelediğimizde kimlerinde bir ilişkilendirmenin yapılabileceğini, kimlerinde ise yapılamayacağını görüyoruz. Bu durumda yaş değişkeni ile birlikte değerlendirdiğimizde, yaşı büyüyen çocuklar ailelerinden bağımsız gezebilirler ve dolayısıyla kenti daha fazla tanıyabilirler gibi bir değerlendirme yapmak tamamen doğru olmayacaktır. Ama, yaşı büyük çocukların daha eski göçmüş dolayısıyla görece varlıklı ailelerin çocukları olma ihtimalini düşünmek daha doğru gibi görünmektedir. Ancak doğum yeri değişkeni de bu açıdan yeterli ilişki kurulmasına imkan vermemektedir. Bununla beraber hane halkı değişkeni açısından konuya baktığımızda epeyce açıklayıcı nedenselliklerin kurulabildiğini görüyoruz.

4 kişi ve daha az büyüklüğe sahip hanelerde hiç tatile çıkmayanlar % 18.22'lik bir oran oluştururken, 8 kişi ve daha fazla büyüklüğe sahip hanelerde bu oran % 48.8'e ulaşıyor. Daha az nüfusa sahip haneler memleketlerine daha yüksek bir oranda gitme imkanı bulurken, içlerinden bir bölümü tatil yörelerine de gidebiliyor. Aynı zamanda ailesi çok kalabalık olmayan öğrenciler arasında denize girenlerin yüksek olduğunu, çeşitli ulaşım araçlarını daha çok kullandıklarını ve Boğaz Köprüsünden geçtiklerini görüyoruz. Kalabalık olmayan hane halkının yaşadığı bir evde büyüyen öğrenciler arasında hiçbir tarihi mekanı veya eğlence alışveriş yerlerini bilmediğini söyleyenlerin de daha az sayıda kaldıklarını görüyoruz. 4 veya daha az kişinin yaşadığı hanelerde büyüyen öğrencilerin % 27.3'ünün İstanbul'u hiç tanımadığını, 8 kişi ve daha fazla nüfusun barındığı hanelerde yaşayanların ise % 48.8'inin kenti hiç tanımadığını görebiliyoruz. Beklediğimiz nedenselliği sinemaya gitme davranışında da buluyoruz.

Baba mesleği açısından değişkenlere baktığımız zaman da, ailesinin herhangi bir düzenli işi (esnaf, memur, işçi) olan çocuklarının diğerlerine göre (işsiz veya vefat edenlerle geçici marjinal işlerde çalışanlar ya da emekliler) daha avantajlı durumda olduklarını görüyoruz.

Dolayısıyla incelediğimiz tüm kriterler enformel bir alan olan Bayramtepe'de kenti tanıma açısından sosyo-ekonomik faktörlerin ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Bu amaçla bölgedeki üçlü sosyo-ekonomik düzey ile ele aldığımız değişkenleri karşılaştırdığımızda tümü arasında nedensellik olduğunu gözlemliyoruz. Buna göre örneğin, üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocukları arasında tatile çıkamadığını söyleyen olmamıştır. Alt ekonomik düzeydeki çocukların ise % 63.3'ü yaz tatiline çıkamadıklarını ifade etmiştir. Üst ekonomik düzeyde deniz kenarına gitmeyen öğrenci oranı % 6.1, denize giren öğrenci oranı % 78.8 iken alt ekonomik grupta deniz kenarına gitmeyen öğrenci oranı % 49.4, denize giren öğrenci oranı % 41'dir. Benzer olarak üst ekonomik gruptaki öğrencilerin kentte gezme ve kenti tanıma oranları da yüksektir. Üst ekonomik grupta "İstanbul'u hiç tanımayan" öğrenciyeye rastlanmazken, % 21.2'sinin "iyi tanıdığını" söyleyebiliriz. Oysa alt ekonomik grupta "kenti hiç tanımayanlar" % 26.5'i oluştururken "iyi tanıyanlar" sadece % 1.2'dir. Üst ekonomik gruptaki öğrencilerin % 45.5'inin tiyatroya, % 36.4'ünün ise sinemaya gittiğini görüyoruz. Alt ekonomik grupta bu oranlar ise sırayla, % 14.5 ile % 3.6'dır. Alt ekonomik gruptaki öğrencilerin % 62.7'si köyüne dönmeyi isterken, üst ekonomik grupta köyüne dönmek isteyenler % 42.4'dür.

Araştırma yaptığımız öğrencilerin % 15'inin ailesinin 4 ve daha az sayıda kişiden oluştuğunu buna karşılık % 59.8'inin ailesinin 5-7 kişiden oluştuğunu Sosyo-ekonomik düzeyler açısından baktığımızda, sosyo-ekonomik düzey düştükçe hane halkı büyüklüğünün arttığını görebiliyoruz. Örneğin, alt ekonomik grupta 4 kişi ve daha az nüfusa sahip haneler % 11.4'ü oluştururken, üst ekonomik grupta % 27.3 oranına çıkıyor. Buna karşılık en kalabalık haneler % 33.1 alt gelir grubunda bulunuyor.

Son olarak ailelerin İstanbul'da kalış süreleri ile sosyo-ekonomik düzeylerini karşılaştırdığımızda, İstanbul'da kalış süresinin refahı arttırdığını söyleyebiliriz. Alt ekonomik gruba ait olan öğrencilerin % 40.7'si "başka bir kentte doğmuş" iken % 22.4'ünün İstanbul'da doğduğunu; buna karşılık, aileleri üst ekonomik gruba giren öğrencilerin % 3.9'unun "başka bir kentte", % 9.5'inin ise "İstanbul'da" doğduğunu anlıyoruz.

4. SONUÇ

Bayramtepe araştırmasının sonuçlarını detaylı olarak ele aldığımızda da gördük ki, İstanbul gibi çok büyük bir kent sadece meşru/hukuki alanlarla değil, hukukun görmediği ancak reel olarak varolan; ve kente ait olmayan fakat kendine has kuralları ve yaşam tarzına sahip çeşitli semtlerde oluşuyor. Bu semtler özellikle yeni “gecekondu bölgeleri”nin tanımını yapmamızı sağlıyor.

Bayramtepe çalışmasında özellikle ilgilendiğimiz alan çocukların profili ve Bayramtepe’yi yansıtmaya biçimleri oldu. Bu çalışma onların kent merkezinde yaşayan akranlarından ne kadar farklı bir hayat sürmek zorunda olduklarını göstermektedir. Kent dışında oluşan bu tip yerleşim alanlarının, bu bölgeleri inşa edenlere önemli rantlar sunduğu bir gerçektir. Ancak, devleşen İstanbul’un özellikle Boğaz Köprüleri, bağlantı yolları ve otoyollar sayesinde ürettiği bu gibi alanların da devleştiğini unutmamak gerekmektedir. Şimdiden formel iş alanlarının enformel alanlar karşısında gittikçe zayıfladığı ekonomik koşulları düşünüldüğünde, gelecekte İstanbul ekonomisinin bu genç nüfusu formel alana aktarıp aktaramayacağı en önemli tartışmayı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda Bayramtepe çalışmasından sonra karşımıza çıkacak önemli bir soru şu olacaktır: Kent hukukundaki boşluklardan yararlanarak olabildiğince genişleyen bu tip yerleşim alanlarında yaşayanları nasıl bir gelecek beklemektedir? Toplumun piyasa koşulları tarafından idare edildiği ve piyasa koşullarının her geçen gün daha da ağırlaştığı, kırsal üretimin hızla azaldığı, dolayısıyla köylünün kentteki akrabalarını beslemekte zorlandığı ve hatta köylerdeki bağımlı nüfusun (özellikle yaşlıların) “kent”te yaşayanlardan kaynak aktarımını beklediği de düşünülürse, kent daha ne kadar görece de olsa zenginliklerin üretilmesi imkan verecektir? Kentler “fazla nüfus” sorunu ile yüz yüze geldiklerinde bu nasıl aşılacaktır?

Son yıllarda yaşanan krizlerin toplumun tüm kesimlerinde yarattığı yoğun işsiz sayıları geleceğe pek fazla umutla bakmamıza izin vermemektedir. İstanbul geçmiş dönemlerinde birçok “gecekondu” bölgesini bünyesinde dahil etmeyi başardı. Bugün bizim için sorun, “Bayramtepe” ve benzeri yerleri örneğin bir “Mecidiyeköy” yapabilme imkanı kalmış olup olmamasıdır. Seksenli yıllarla beraber yaşadığımız toplumda pek çok şeyin hızla değiştirildiğini ifade ederken belirtmeye çalıştığımız gibi, “hayat tarzı” bakımında uçların arasının hızla açıldığı bugünkü toplumsal koşullarda, eğitim yoluyla yükselmenin de artık pek mümkün olmadığını görüyoruz. Çok sayıda genç nüfusa sahip olan

Bayramtepe'nin gerçek anlamda İstanbul'a katılıp katılamayacağı en önemli konuyu oluşturmaktadır. Yoksulluk tartışmaları son yıllarda gittikçe hız kazanırken, İstanbul'un sahip olduğu olanakların, uygulanan siyasetle birlikte, bu genç nüfusu "fazla nüfus" olmaktan kurtarabilecek midir?

KAYNAKÇA

- Aksel, Atilla, "Küçükçekmece", *İstanbul Ansiklopedisi*, c: 5.
- Ayata, Sencer, "Varoşlar, Çatışma ve Şiddet", *Görüş*, TÜSİAD, İstanbul, Haziran 1996.
- Bali, Rıfat, *Tarz-ı Hayattan Life Style 'a-Yeni Seçkinler, Yeni Mekanlar, Yeni Yaşamlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2002.
- Buğra, Ayşe, "Türkiye'nin Ahlaksız Konut Ekonomisi", *Devlet Piyasa Karşılığının Ötesinde*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2000.
- Erder, Sema, *İstanbul'a Bir Kent Kondu Ümraniye*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1996.
- Erder, Sema, *Kentsel Gerilim*, Uğur Mumcu Vakfı Yayınları, Ankara, 1997.
- Işık, Oğuz-Pınarcıoğlu, Melih, *Nöbetleşe Yoksulluk Sultanbeyli*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- Özbay, Ferhunde, "İstanbul'a Göç ve İl İçi Nüfus Hareketleri (1985-1990)", *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- Şatıroğlu, Ayşen, "Kent Merkezinde Yoksullaşan Bir Bölge Tomtom Mahallesi", *Sosyoloji Dergisi*, 3.Dizi-7. Sayı, İstanbul, 2003.
- Şen, Mustafa (raporu hazırlayan), *Türkiye'de Gecekonduunun 50. Yılı: Barınma İhtiyacından Kentsel Rant Paylaşımına Dönüşen Bir Sürecin Ekonomik, Sosyal ve Politik Boyutları*, Friedrich Ebert Vakfı, İstanbul, 1996.
- Şenyapılı, Tansı, *Bütünleşmemiş Kentli Nüfus Sorunu*, ODTÜ, Ankara. 1978.
- Tekeli, İlhan, "Gecekondu", *İstanbul Ansiklopedisi*, c. 3.
- Tüfekçioğlu, Hayati, "İstanbul'da Sokaklar ve Sokak İsimleri Üzerine Bir Alan Araştırması" (*Cihangir, Fındıkzade, Pendik Örneği*), Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul, 1997.

ABSTRACT**An Example of Informal Settlement Regions in Istanbul: Bayramtepe**

Istanbul has been receiving large numbers of immigrants since 1950s. These immigrants have been solving their housing needs with gecekondu that they built illegally on state owned land. However these areas of gecekondu have expanded very rapidly. It is known that in the 80s, about 70% of the population of İstanbul lived in gecekondu. Nowadays we see that the concept of varoş is used more often than gecekondu. The concept varoş signifies informal relations, economic activities based on land and housing trades and immigrant population excluded from the city.

In this study, Bayramtepe which is one of such regions is examined. A survey is done among the 10-14 years old students of Bayramtepe Mahmut Şevket Zırh primary school. According to the results of this survey, a large majority of the students do not know İstanbul and lack any real relation with it. This brings out an important problem. What kind of future will these children face? Will these regions be able to unite with İstanbul?

EKLER

Ek-1: Öğrenci Metinleri

Sınıf 1/A
 No 680

bizim oradan yollar bozuk suyu yok elektrigi su da su da 3 diyor
 brem on parantez geliyor ve millet su almaya izin kavu ediyorlar
 bremale fantez denkiy badiyiyor ve hersey bitmesini istiyoruz
 jolo depilnasini sular gelmesini istiyorlar ve elektrikle his
 musini istiyoruz. cunku her yerleri tikiyorlar. 2-3 saat
 yollar gopplerin saligi gelir deki fakapleri niyolar bilmeyenler
 vektilleri sık biatıyorlar kulasyan yok bizim orda sevre
 cok pis. anladicasinim bakindan.

Simi No. 6-B,

Çevrenin fazla gelişmiş olmadığından sorunları da oldukça fazladır. Bu sorunların bazıları şunlardır:

- *Elektrik kesintileri,
- *Su yokluğu
- *Kanalizasyonun (Alt yapının) olmayışı

Bunları engellemez için benim görüşlerim şunlardır:

Elektrik kesintilerinin sebebi burada yatıyor. Çanta onlar elektriği kaçırarak kullanıyorlar. Bu yüzden elektriği çok, gereğinden fazla kullanıyorlar. Bu yüzden trafolar fazla elektrik abını trafoların bozulmasına neden oluyor. Trafo bozulunca da elektrik kesiliyor bu yüzden elektrik sorunu ortaya çıkıyor. Bu bu sebeple insanların düşüncesizliğinden kaynaklanıyor. İnsanlar kaçak elektrik kullanırsa bunlar olmaz. Bu konu hakkında önerim ise insanların elektriği suatten geçirmeleri ve parasını ödemesidir.

Su yokluğu: Bunun sebebi ise devletin bu gibi kesimlere girmeden gelmesi ve kaynakları bu konuyla ilgilenmemesinden kaynaklanır. Eğer devlet burayı da, burada yaşayanlarda görse bu sorun ortadan kalkar.

Kanalizasyon: Bu da devletin burayı girmeden alınca kaynakları büyük ve sağlık açısından çok önemli bir sorundur. Filt yapının yokluğu buna çok büyük sebep teşkil ediyor. Devletin buraya uzanmasını ve bu sorunları ortadan kaldırmasını istiyorum.

Ek-2: FREKANS TABLOLARI

TABLO 1: KÖKEN

Öğrencinin Ailesinin Geldiği Kent	Sayı	Yüzde (%)
Tokat	93	18,2
Adıyaman	71	13,9
Ardahan	51	10,0
Malatya	37	7,2
Bitlis	21	4,1
Kastamonu	21	4,1
Giresun	19	3,7
Kars	19	3,7
Ordu	19	3,7
Samsun	18	3,5
Sinop	17	3,3
Amasya	15	2,9
Erzurum	13	2,5
Muş	11	2,1
Yozgat	9	1,8
Diyarbakır	8	1,6
Erzincan	8	1,6
Konya	5	1,0
Iğdır	5	1,0
Karabük	5	1,0
İstanbul	4	,8
Sivas	4	,8
Çorum	3	,6
Çankırı	2	,4
Edirne	2	,4
Gaziantep	2	,4
Kayseri	2	,4
Siiirt	2	,4
Van	2	,4
Batman	2	,4
Şırnak	2	,4
Bartın	2	,4
Adana	1	,2
Afyon	1	,2
Antalya	1	,2
Artvin	1	,2
Bingöl	1	,2
Bolu	1	,2
Çanakkale	1	,2
Elazığ	1	,2
Eskişehir	1	,2
Hatay	1	,2
Kırklareli	1	,2
Kocaeli	1	,2
Kütahya	1	,2
Kahramanmaraş	1	,2
Mardin	1	,2
Nevşehir	1	,2
Trabzon	1	,2
Zonguldak	1	,2
Toplam	512	100,0

TABLO 2 : EV MÜLKİYETİ (KATEGORİ)

Kentte Ailenin Kendine Ait Evi Var mı ?	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	11	21,9
Evet	40	78,1
Toplam	51	100,0

TABLO 3 : DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI SAHİPLİK DÜZEYİ (KATEGORİ)

Ailenin Beyaz Eşya Sahiplik Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)
Hiç Yok veya Az Eşya	107	20,9
Orta Düzey Eşya	356	69,5
Çok veya Eksiksiz Eşya	49	9,6
Toplam	512	100,0

TABLO 4 : AİLELERİN GEZME YERLERİ VE DÜZEYİ (KATEGORİ)

Öğrencinin Ailesi Akraba-Komşu Gezmesi Dışında Farklı Yerler Gezer mi	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	385	75,2
Evet	127	24,8
Toplam	512	100,0

**TABLO 5 : ÖĞRENCİNİN TARİHİ YER VE ESERLERİ
(KATEGORİ)**

Öğrenci Kaç Tarihi Yer veya Tarihi Eser Gezdi	Sayı	Yüzde
Hiçbirini	110	21,5
1 Tane	146	28,5
2-3 Tane	149	29,1
4-5 Tane	77	15,0
6 veya Daha	30	5,9
Toplam	512	100,0

**TABLO 6 : ÖĞRENCİNİN İSTANBUL'UN MERKEZİ SEMTLERİNİ
TANIMA DÜZEYİ**

Öğrenci İstanbul Semtlerinden Hangilerini Gördü ?	Sayı	Yüzde (%)
Eminönü	91	17,8
Beyoğlu	2	,4
Bakırköy	20	3,9
Kadıköy	2	,4
Topkapı	13	2,5
Taksim	4	,8
Emirgan	1	,2
Hiçbir Semti Gezmedi	60	11,7
Birden Fazla Semt Gezdi	319	62,3
Toplam	512	100,0

TABLO 7 : ÖĞRENCİNİN İSTANBUL'UN MERKEZİ SEMTLERİNİ TANIMA DÜZEYİ (DETAYLI)

Öğrenci Kaç Semt Gördü ?	Sayı	Yüzde [%]
Hiçbir Semti Görmedi	60	11,7
Oturduğu Semtin Dışında 1 Semt	133	26,0
Oturduğu Semtin Dışında 2-3 Semt	211	41,2
Oturduğu Semtin Dışında 4-5 Semt	86	16,8
Oturduğu Semtin Dışında 6 veya Daha Fazla Semt	22	4,3
Toplam	512	100,0

Ek-3: BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOLARI

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 1 :
ÖĞRENCİNİN YAŞI VE ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ SINIFA GÖRE DENİZE GİRME DAVRANIŞI**

Öğrencinin Yaşı ve İlköğretim Sınıf Düzeyi		Öğrenci Hiç Denize Girdi mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
10 - 11 Yaş Grubu (İlkokul Düzeyi)	Sayı	152	148	300
	Satır Yüzde (%)	50,7%	49,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	67,6%	51,6%	58,6%
	Toplam Yüzde (%)	29,7%	28,9%	58,6%
12 - 14 Yaş Grubu (Ortaokul Düzeyi)	Sayı	73	139	212
	Satır Yüzde (%)	34,4%	65,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	32,4%	48,4%	41,4%
	Toplam Yüzde (%)	14,3%	27,1%	41,4%
Toplam	Sayı	225	287	512
	Satır Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%

SD 1 Çift Yönlü Fisher Test (X²) = 13,262 ve Kruskal Wallis Testi = 0,110. Verilerin P < 0,05 seviyesinde iki denliğin arasında farklılık vardır. Yani öğrencinin denize girme davranışına ilgisiz yaş ve öğrenim görme sınıfı bir etkisi yoktur. Buna göre yaş ve öğrenim görme öğrencilerin denize girme davranışını etkilemez.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 2 :
ÖĞRENCİNİN YAŞI VE ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ SINIFA GÖRE KÖPRÜDEN GEÇME
DAVRANIŞI^a**

Öğrencinin Yaşı ve İlköğretim Sınıf Düzeyi		Öğrenci Hiç Boğaz Köprüsünden Geçti mi ?			Toplam
		Hayır	Birkac Kez	Çok	
10 - 11 Yaş Grubu (İlkokul Düzeyi)	Sayı	103	158	39	300
	Satır Yüzde (%)	34,3%	52,7%	13,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	67,8%	59,4%	41,5%	58,6%
	Toplam Yüzde (%)	20,1%	30,9%	7,6%	58,6%
12 - 14 Yaş Grubu (Ortaokul Düzeyi)	Sayı	49	108	55	212
	Satır Yüzde (%)	23,1%	50,9%	25,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	32,2%	40,6%	58,5%	41,4%
	Toplam Yüzde (%)	9,6%	21,1%	10,7%	41,4%
Toplam	Sayı	152	266	94	512
	Satır Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%

SD 2 için $X^2 = 16,654$ ve $Çıkarım Y = 0,180$. Yorum: $P < 0,05$ seviyesinde iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin Boğaz Köprüsünden geçme davranışı üzerine öğrencinin yaşı veya sınıfı belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, yaşın büyük olan öğrenciler Boğaz Köprüsünden daha çok oranda geçmektedirler.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 4 :
ÖĞRENCİNİN YAŞI VE ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ SINIFA GÖRE İSTANBUL'U TANIMA^a**

Öğrencinin Yaşı ve İlköğretim Sınıf Düzeyi		Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibarıyla İstanbul'u Tanıma Düzeyi				Toplam
		İstanbul'u Hiç Tanımiyor (0-1 semt)	İstanbul'u Çok Az Tanıyor (2-3 semt)	İstanbul'u Biraz Tanıyor (4-5 semt)	İstanbul'u İyi Tanıyor (6+ semt)	
10 - 11 Yaş Grubu (İlkokul Düzeyi)	Sayı	137	119	38	6	300
	Satır Yüzde (%)	45,7%	39,7%	12,7%	2,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	71,0%	56,4%	44,2%	27,3%	58,6%
	Toplam Yüzde (%)	26,8%	23,2%	7,4%	1,2%	58,6%
12 - 14 Yaş Grubu (Ortaokul Düzeyi)	Sayı	56	92	48	16	212
	Satır Yüzde (%)	26,4%	43,4%	22,6%	7,5%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	29,0%	43,6%	55,8%	72,7%	41,4%
	Toplam Yüzde (%)	10,9%	18,0%	9,4%	3,1%	41,4%
Toplam	Sayı	193	211	86	22	512
	Satır Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%

SD 4 için $X^2 = 28,516$ ve $Çıkarım Y = 0,218$. Yorum: $P < 0,05$ seviyesinde iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin İstanbul'u tanıma düzeyi üzerine öğrencinin yaşı veya sınıfı belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, yaşın büyük olan öğrenciler gezdikleri semt itibarıyla İstanbul'u daha çok oranda tanımaktadırlar.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 5:
ÖĞRENCİNİN YAŞI VE ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ SINIFA GÖRE SINEMAYA GİTME
DAVRANIŞI^a**

Öğrencinin Yaşı ve İlköğretim Sınıf Düzeyi		Öğrenci Hiç Sinemaya Gitti mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
10 - 11 Yaş Grubu (İlkokul Düzeyi)	Sayı	282	18	300
	Satır Yüzde (%)	94,0%	6,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	61,8%	32,1%	58,6%
	Toplam Yüzde (%)	55,1%	3,5%	58,6%
12 - 14 Yaş Grubu (Ortaokul Düzeyi)	Sayı	174	38	212
	Satır Yüzde (%)	82,1%	17,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	38,2%	67,9%	41,4%
	Toplam Yüzde (%)	34,0%	7,4%	41,4%
Toplam	Sayı	456	56	512
	Satır Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%

SD / Uçlu Fisher's Exact Test (X²) = 18,097 ve Kuvvetimsiz Katsayısı = 0,185. Yorum:
P < 0,05 içerisinde iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin sinemaya
gitme davranışına göre öğrencinin yaşı ve okuduğu sınıfın belirli bir etkisine olduğu
anlaşılmaktadır. Buna göre, yaş küçük olan öğrenciler sinemaya daha çok oranda
gitmektedirler.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 6 :
ÖĞRENCİNİN YAŞI VE ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜ SINIFA GÖRE MEMLEKETİNE
GERİ DÖNME ARZUSU^a**

Öğrencinin Yaşı ve İlköğretim Sınıf Düzeyi		Öğrenci Köyünü Özlüyor ve Geri Dönmeyi İstiyor mu ?		Toplam
		Hayır	Evet	
10 - 11 Yaş Grubu (İlkokul Düzeyi)	Sayı	102	198	300
	Satır Yüzde (%)	34,0%	66,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	46,2%	68,0%	58,6%
	Toplam Yüzde (%)	19,9%	38,7%	58,6%
12 - 14 Yaş Grubu (Ortaokul Düzeyi)	Sayı	119	93	212
	Satır Yüzde (%)	56,1%	43,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	53,8%	32,0%	41,4%
	Toplam Yüzde (%)	23,2%	18,2%	41,4%
Toplam	Sayı	221	291	512
	Satır Yüzde (%)	43,2%	56,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	43,2%	56,8%	100,0%

SD / Uçlu Fisher's Exact Test (X²) = 24,302 ve Kuvvetimsiz Katsayısı = 0,215. Yorum:
P < 0,05 içerisinde iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin memleketine
geri dönme arzusu üzerine öğrencinin yaşı ve okuduğu sınıfın belirli bir etkisine olduğu
anlaşılmaktadır. Buna göre, yaş küçük olan öğrenciler memleketlerini daha çok oranda
özlüyor ve memleketlerine geri dönmeyi daha çok oranda arzu etmektedirler.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 7 :^a
ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE DENİZE GİRME

Öğrencinin Cinsiyeti Nedir ?		Öğrenci Hiç Denize Girdi mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
Kız	Sayı	97	98	195
	Satır Yüzde (%)	49,7%	50,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	43,1%	34,1%	38,1%
	Toplam Yüzde (%)	18,9%	19,1%	38,1%
Erkek	Sayı	128	189	317
	Satır Yüzde (%)	40,4%	59,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	56,9%	65,9%	61,9%
	Toplam Yüzde (%)	25,0%	36,9%	61,9%
Toplam	Sayı	225	287	512
	Satır Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%

^a SD 1 için Fisher's Exact Test (χ^2) = 4,290 ve Kontinjans Katsayısı = 0,091
Yorum : P<0,05 içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin denize girme davranışı üzerine öğrencinin cinsiyetinin belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, cinsiyeti erkek olan öğrenciler, denize daha çok oranda girmektedirler.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 8 :
ÖĞRENCİNİN CİNSİYETİNE GÖRE BOĞAZ DAVRANIŞI^a

Öğrencinin Cinsiyeti Nedir ?		Öğrenci Hiç Boğaz Köprüsü'nden Geçti mi ?			Toplam
		Hayır	Birkaç Kez	Çok	
Kız	Sayı	72	98	25	19
	Satır Yüzde (%)	36,9%	50,3%	12,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	47,4%	36,8%	26,6%	38,1%
	Toplam Yüzde (%)	14,1%	19,1%	4,9%	38,1%
Erkek	Sayı	80	16	69	31
	Satır Yüzde (%)	25,2%	53,0%	21,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	52,6%	63,2%	73,4%	61,9%
	Toplam Yüzde (%)	15,6%	32,8%	13,5%	61,9%
Toplam	Sayı	15	26	94	51
	Satır Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%

^a SD 2 için $\chi^2 = 10,992$ ve Cramer's V = 0,147. Yorum : P<0,05 içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin Boğaz Köprüsü'nden geçme davranış üzerine öğrencinin cinsiyetinin belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, cinsiyeti erkek olan öğrenciler Boğaz Köprüsü'nden daha çok oranda girmektedirler.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 9 :
ÖĞRENCİNİN DOĞUM YERİNE GÖRE AİLENİN YAZ TATİLİNE ÇIKMA^a**

Doğum Yeri	Aile Yaz Tatiline Çıkabiliyor mu ?					Toplam	
	Hayır	Memlekete	Tatil Yörelereine	İstanbul İçi Akrabalara	İstanbul Dışı Akrabalara		
İstanbul'da Doğmamış	Sayı	99	131	9	26	15	280
	Satır Yüzde (%)	35,4%	46,8%	3,2%	9,3%	5,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	61,1%	54,8%	37,5%	41,9%	60,0%	54,7%
	Toplam Yüzde (%)	19,3%	25,6%	1,8%	5,1%	2,9%	54,7%
İstanbul'da Doğmuş	Sayı	63	108	15	36	10	232
	Satır Yüzde (%)	27,2%	46,6%	6,5%	15,5%	4,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	38,9%	45,2%	62,5%	58,1%	40,0%	45,3%
	Toplam Yüzde (%)	12,3%	21,1%	2,9%	7,0%	2,0%	45,3%
Toplam	Sayı	162	239	24	62	25	512
	Satır Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%

SD 4 için $X^2 = 9,915$ ve Cramer's $V = 0,139$. Yorum: $P < 0,05$ seviyesinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani ailenin yaz tatiline çıkma davranışı üzerine öğrencinin doğum yeri/uzleğini belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, İstanbul doğumlu olan öğrencilerin ailesi daha çok oranda tatil çıkmakta ve daha çok oranda tatil yörelerine gitmektedir.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 10 :
ÖĞRENCİNİN DOĞUM YERİNE GÖRE TARİHİ MEKANLARI^a**

Doğum Yeri	Öğrenci Kaç Tarihi Yer veya Tarihi Eser Gördü-Gezdi ?					Toplam	
	Hiçbir Yer Gezmedi	1 Tane	2-3 Tane	4-5 Tane	6 veya Daha Çok		
İstanbul Doğmuş	Sayı	74	76	87	29	14	280
	Satır Yüzde (%)	26,4%	27,1%	31,1%	10,4%	5,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	67,3%	52,1%	58,4%	37,7%	46,7%	54,7%
	Toplam Yüzde (%)	14,5%	14,8%	17,0%	5,7%	2,7%	54,7%
İstanbul'da Doğmuş	Sayı	36	70	62	48	16	232
	Satır Yüzde (%)	15,5%	30,2%	26,7%	20,7%	6,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	32,7%	47,9%	41,6%	62,3%	53,3%	45,3%
	Toplam Yüzde (%)	7,0%	13,7%	12,1%	9,4%	3,1%	45,3%
Toplam	Sayı	110	146	149	77	30	512
	Satır Yüzde (%)	21,5%	28,5%	29,1%	15,0%	5,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	21,5%	28,5%	29,1%	15,0%	5,9%	100,0%

SD 4 için $X^2 = 18,949$ ve Cramer's $V = 0,188$. Yorum: $P < 0,005$ seviyesinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani öğrencinin tarihi mekanları gezme davranışı üzerine öğrencinin doğum yeri/uzleğini belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, İstanbul'da doğmuş olanlar başka bir kentte doğmuş olanlara göre tarihi mekanları ve yerleri daha çok oranda gezme/görmetedir.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 11 :
ÖĞRENCİNİN DOĞUM YERİNE GÖRE İSTANBUL'U TANIMA*

Doğum Yeri		Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibarıyla İstanbul'u Tanıma Düzeyi				Toplam
		İstanbul'u Hiç Tanımiyor (0-1 semt)	İstanbul'u Çok Az Tanıyor (2-3 semt)	İstanbul'u Biraz Tanıyor (4-5 semt)	İstanbul'u İyi Tanıyor (6 + semt)	
İstanbul Dışında Doğmuş	Sayı	115	126	29	10	280
	Satır Yüzde (%)	41,1%	45,0%	10,4%	3,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	59,6%	59,7%	33,7%	45,5%	54,7%
	Toplam Yüzde (%)	22,5%	24,6%	5,7%	2,0%	54,7%
İstanbul'da Doğmuş	Sayı	78	85	57	12	232
	Satır Yüzde (%)	33,6%	36,6%	24,6%	5,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	40,4%	40,3%	66,3%	54,5%	45,3%
	Toplam Yüzde (%)	15,2%	16,6%	11,1%	2,3%	45,3%
Toplam	Sayı	193	211	86	22	512
	Satır Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%

4. SD 3 yön $\chi^2 = 20,034$ ve Cramer's $V = 0,198$. Yorum: $P < 0,01$ karşısında, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin İstanbul'u tanıma düzeyi (özene öğrencinin doğum yeri) belirli bir etkisizlik olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, İstanbul'da doğmuş olan öğrenciler daha çok yer gezmiş ve İstanbul'u daha çok oranda tanımışlardır.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 12 :
HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE AİLENİN YAZ TATİLİNE ^a**

Hanehalkı Büyükliği		Aile Yaz Tatiline Çıkabiliyor mu ?					Toplam
		Hayır	Memlekete	Tatil Yörelerine	İstanbul İçi Akrabalara	İstanbul Dışı Akrabalara	
4 Kişi veya Daha Az	Sayı	14	47	5	9	2	77
	Satır Yüzde (%)	18,2%	61,0%	6,5%	11,7%	2,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	8,6%	19,7%	20,8%	14,5%	8,0%	15,0%
	Toplam Yüzde (%)	2,7%	9,2%	1,0%	1,8%	,4%	15,0%
5 - 7 Kişi Arası	Sayı	85	147	17	36	21	306
	Satır Yüzde (%)	27,8%	48,0%	5,6%	11,8%	6,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	52,5%	61,5%	70,8%	58,1%	84,0%	59,8%
	Toplam Yüzde (%)	16,6%	28,7%	3,3%	7,0%	4,1%	59,8%
8 Kişi veya Daha Fazla	Sayı	63	45	2	17	2	129
	Satır Yüzde (%)	48,8%	34,9%	1,6%	13,2%	1,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	38,9%	18,8%	8,3%	27,4%	8,0%	25,2%
	Toplam Yüzde (%)	12,3%	8,8%	,4%	3,3%	,4%	25,2%
Toplam	Sayı	162	239	24	62	25	512
	Satır Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%

^a SD 8 için $\chi^2 = 71,889$ ve Cramer's V = 0,186. Yorum: P < 0,05 seviyesinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani ailenin yaz tatiline çıkma davranışı üzerine hanehalkı büyüklüğünün belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, hanehalkı sayısı az olan aileler daha çok oranda tatil çıkmakta ve daha çok oranda tatil yörelerine çıkmaktadırlar.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 13 :
HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ÖĞRENCİNİN DENİZE
DAVRANIŞI ^a**

Hanehalkı Büyükliği		Öğrenci Hiç Denize Girdi mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
4 Kişi veya Daha Az	Sayı	29	48	77
	Satır Yüzde (%)	37,7%	62,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	12,9%	16,7%	15,0%
	Toplam Yüzde (%)	5,7%	9,4%	15,0%
5 - 7 Kişi Arası	Sayı	123	183	306
	Satır Yüzde (%)	40,2%	59,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	54,7%	63,8%	59,8%
	Toplam Yüzde (%)	24,0%	35,7%	59,8%
8 Kişi veya Daha Fazla	Sayı	73	56	129
	Satır Yüzde (%)	56,6%	43,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	32,4%	19,5%	25,2%
	Toplam Yüzde (%)	14,3%	10,9%	25,2%
Toplam	Sayı	225	287	512
	Satır Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	43,9%	56,1%	100,0%

^a SD 2 için $\chi^2 = 11,352$ ve Cramer's V = 0,149. Yorum: P < 0,05 seviyesinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani öğrencinin denize girme davranışı üzerine hanehalkı büyüklüğünün belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, hanehalkı sayısı az olan ailelerin çocukları daha çok oranda denize çıkmaktadırlar.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 14 :
HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ÖĞRENCİNİN BOĞAZ
KÖPRÜSÜ'NDEN GEÇME DAVRANIŞI**

Hanehalkı Büyüklüğü		Öğrenci Hiç Boğaz Köprüsü'nden Geçti mi ?			Toplam
		Hayır	Birkaç Kez	Çok	
4 Kişi veya Daha Az	Sayı	17	35	25	77
	Satır Yüzde (%)	22,1%	45,5%	32,5%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	11,2%	13,2%	26,6%	15,0%
	Toplam Yüzde (%)	3,3%	6,8%	4,9%	15,0%
5 - 7 Kişi Arası	Sayı	89	165	52	306
	Satır Yüzde (%)	29,1%	53,9%	17,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	58,6%	62,0%	55,3%	59,8%
	Toplam Yüzde (%)	17,4%	32,2%	10,2%	59,8%
8 Kişi veya Daha Fazla	Sayı	46	66	17	129
	Satır Yüzde (%)	35,7%	51,2%	13,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	30,3%	24,8%	18,1%	25,2%
	Toplam Yüzde (%)	9,0%	12,9%	3,3%	25,2%
Toplam	Sayı	152	266	94	512
	Satır Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%

³ SD 4 için $\chi^2 = 14,503$ ve Cramer's V = 0,119
Yorum: $P < 0,05$ içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani,
öğrencinin Boğaz Köprüsü'nden geçme davranışı üzerine hanehalkı büyüklüğünün
belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, hanehalkı sayısı az olan
ailelerin çocukları Boğaz Köprüsü'nden daha çok oranda geçmektedirler.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 15 :
HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ÖĞRENCİNİN İSTANBUL'U^a**

Hanehalkı Büyüküğü		Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibarıyla Tanınma Düzeyi				Toplam
		İstanbul'u Hiç Tanmıyor (0-1 semt)	İstanbul'u Çok Az Tanıyor (2-3 semt)	İstanbul'u Biraz Tanıyor (4-5 semt)	İstanbul'u İyi Tanıyor (6 + semt)	
4 Kişi veya Daha Az	Sayı	21	30	18	8	77
	Satır Yüzde (%)	27,3%	39,0%	23,4%	10,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	10,9%	14,2%	20,9%	36,4%	15,0%
	Toplam Yüzde (%)	4,1%	5,9%	3,5%	1,6%	15,0%
5 - 7 Kişi Arası	Sayı	109	137	47	13	306
	Satır Yüzde (%)	35,6%	44,8%	15,4%	4,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	56,5%	64,9%	54,7%	59,1%	59,8%
	Toplam Yüzde (%)	21,3%	26,8%	9,2%	2,5%	59,8%
8 Kişi veya Daha Fazla	Sayı	63	44	21	1	129
	Satır Yüzde (%)	48,8%	34,1%	16,3%	,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	32,6%	20,9%	24,4%	4,5%	25,2%
	Toplam Yüzde (%)	12,3%	8,6%	4,1%	,2%	25,2%
Toplam	Sayı	193	211	86	22	512
	Satır Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%

^a SD değeri $X^2 = 22,190$ ve Cramers $V = 0,137$. Yorum: $P < 0,01$ karşısında, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, gezdiği yerler itibarıyla öğrencinin İstanbul'u tanınma düzeyi üzerine hanehalkı büyüklüğünün belirli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Buna göre, hanehalkı sayısı az olan ailelerin çocukları İstanbul'u daha çok oranda tanımaktadır.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 16:
HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE ÖĞRENCİNİN SINEMAYA GİTME
DAVRANIŞI**

Hanehalkı Büyüküğü		Öğrenci Hiç Sinemaya Gitti mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
4 Kişi veya Daha Az	Sayı	61	16	77
	Satır Yüzde (%)	79,2%	20,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	13,4%	28,6%	15,0%
	Toplam Yüzde (%)	11,9%	3,1%	15,0%
5 - 7 Kişi Arası	Sayı	271	35	306
	Satır Yüzde (%)	88,6%	11,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	59,4%	62,5%	59,8%
	Toplam Yüzde (%)	52,9%	6,8%	59,8%
8 Kişi veya Daha Fazla	Sayı	124	5	129
	Satır Yüzde (%)	96,1%	3,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	27,2%	8,9%	25,2%
	Toplam Yüzde (%)	24,2%	1,0%	25,2%
Toplam	Sayı	456	56	512
	Satır Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%

* SD 2 için $\chi^2 = 14,338$ ve Cramer's $V = 0,167$
 Yorum : $P < 0,05$ içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani,
 öğrencinin sinemaya gitme davranışı üzerine hanehalkı büyüklüğünün belirli bir
 etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, hanehalkı sayısı az olan ailelerin
 çocukları daha çok otanda sinemaya gitmektedirler.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 17 :
BABA MESLEĞİNE GÖRE ÖĞRENCİNİN İSTANBUL'U TANIMA DÜZEYİ ^a

Baba Mesleği	Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibariyle İstanbul'u Tanıma Düzeyi				Toplam
	İstanbul'u Hiç Tanımiyor (0-1 semt)	İstanbul'u Çok Tanıyor (2-3 semt)	İstanbul'u Biraz Tanıyor (4-5 semt)	İstanbul'u İyi Tanıyor (6 + semt)	
İşsiz veya Vefat Etti	Sayı	43	21	9	75
	Satır Yüzde (%)	57,3%	28,0%	12,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	22,3%	10,0%	10,5%	9,1%
	Toplam Yüzde (%)	8,4%	4,1%	1,8%	4%
Geçici Marjinal İşler veya Emekli	Sayı	31	31	11	74
	Satır Yüzde (%)	41,9%	41,9%	14,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	16,1%	14,7%	12,8%	4,5%
	Toplam Yüzde (%)	6,1%	6,1%	2,1%	2%
İşçi	Sayı	73	91	41	216
	Satır Yüzde (%)	33,8%	42,1%	19,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	37,8%	43,1%	47,7%	50,0%
	Toplam Yüzde (%)	14,3%	17,8%	8,0%	2,1%
Memur	Sayı	3	11	5	19
	Satır Yüzde (%)	15,8%	57,9%	26,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	1,6%	5,2%	5,8%	3,7%
	Toplam Yüzde (%)	,6%	2,1%	1,0%	3,7%
Esnaf	Sayı	43	57	20	128
	Satır Yüzde (%)	33,6%	44,5%	15,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	22,3%	27,0%	23,3%	36,4%
	Toplam Yüzde (%)	8,4%	11,1%	3,9%	1,6%
Toplam	Sayı	193	211	86	512
	Satır Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	37,7%	41,2%	16,8%	4,3%

^a SD için $\chi^2 = 23,899$ ve Cramer's V = 0,125.

Yorum: P < 0,05 içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin gezdiği yerler itibariyle İstanbul'u tanıma düzeyi üzerine baba mesleğinin belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Buna göre, baba mesleği işçi, memur ve esnaf olanlar diğerlerine göre İstanbul'u daha iyi tanımaktadır.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 18 :
BABA MESLEĞİNE GÖRE ÖĞRENCİNİN SİNEMAYA GİTME
DAVRANIŞI**

Baba Mesleği		Öğrenci Hiç Sinemaya Gitti mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
İşsiz veya Vefat Etti	Sayı	69	6	75
	Satır Yüzde (%)	92,0%	8,0%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	15,1%	10,7%	14,6%
	Toplam Yüzde (%)	13,5%	1,2%	14,6%
Geçici Marjinal İşler veya Emekli	Sayı	70	4	74
	Satır Yüzde (%)	94,6%	5,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	15,4%	7,1%	14,5%
	Toplam Yüzde (%)	13,7%	,8%	14,5%
İşçi	Sayı	196	20	216
	Satır Yüzde (%)	90,7%	9,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	43,0%	35,7%	42,2%
	Toplam Yüzde (%)	38,3%	3,9%	42,2%
Memur	Sayı	13	6	19
	Satır Yüzde (%)	68,4%	31,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	2,9%	10,7%	3,7%
	Toplam Yüzde (%)	2,5%	1,2%	3,7%
Esnaf	Sayı	108	20	128
	Satır Yüzde (%)	84,4%	15,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	23,7%	35,7%	25,0%
	Toplam Yüzde (%)	21,1%	3,9%	25,0%
Toplam	Sayı	456	56	512
	Satır Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	89,1%	10,9%	100,0%

^a SD için $X^2 = 14,811$ ve Cramer's $V = 0,170$. Yorum: $P < 0,05$ içerisinde, iki değişken arasında nedensellik vardır. Yani, öğrencinin sinemaya gitme davranışı üzerine baba mesleğinin belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, baba mesleği esnaf, memur ve işçi olan öğrenciler sinemaya daha çok oranda gitmektedir.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 19 :
AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE YAZ TATİLİNE**

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi	Aile Yaz Tatiline Çıkabiliyor mu					Toplam	
	Hayır	Memlekete	Tatil Yörelerine	İstanbul İçi Akrabalara	İstanbul Dışı Akrabalara		
Alt Ekonomik Grup	Sayı	105	38		17	6	166
	Satır Yüzde (%)	63,3%	22,9%		10,2%	3,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	64,8%	15,9%		27,4%	24,0%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	20,5%	7,4%		3,3%	1,2%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	57	184	14	43	15	313
	Satır Yüzde (%)	18,2%	58,8%	4,5%	13,7%	4,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	35,2%	77,0%	58,3%	69,4%	60,0%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	11,1%	35,9%	2,7%	8,4%	2,9%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı		17	10	2	4	33
	Satır Yüzde (%)		51,5%	30,3%	6,1%	12,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)		7,1%	41,7%	3,2%	16,0%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)		3,3%	2,0%	,4%	,8%	6,4%
Toplam	Sayı	162	239	24	62	25	512
	Satır Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	31,6%	46,7%	4,7%	12,1%	4,9%	100,0%

* SD için $\chi^2 = 171,639$ ve Cramer's $V = 0,469$. Yaşam (1-2-3-4) kategorisi için tek yönlü bir nedensellik vardır. Yaz tatiline çıkma davranışı ve gelecek yıl tatiline çıkma davranışı ile ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisi ölçümlenmiştir. Buna göre, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi yükseklikte yaz tatiline çıkma davranışları artmakta ve gözlenen aileler para harcama gerektiren tatilere gitmektedirler.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 20 :
AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN
DENİZ KENARINA GİTME DAVRANIŞLARI

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi		Öğrenci Hiç Deniz Kenarına Gitti mi ?		Toplam
		Hayır	Evet	
Alt Ekonomik Grup	Sayı	82	84	166
	Satır Yüzde (%)	49,4%	50,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	45,6%	25,3%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	16,0%	16,4%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	96	217	313
	Satır Yüzde (%)	30,7%	69,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	53,3%	65,4%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	18,8%	42,4%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı	2	31	33
	Satır Yüzde (%)	6,1%	93,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	1,1%	9,3%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)	,4%	6,1%	6,4%
Toplam	Sayı	180	332	512
	Satır Yüzde (%)	35,2%	64,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	35,2%	64,8%	100,0%

^a SD 2 için $\chi^2 = 29,785$ ve Cramer's V = 0,271. Yorum: P < 0,001 içerisinde iki değişken arasında çok güçlü bir nedensellik vardır. Yani öğrencinin deniz kenarına gitme davranışı üzerine ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe öğrencilerin deniz kenarına gitme davranışları da artmaktadır.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 21 :
AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE
BOĞAZ KÖPRÜSÜ'NDEN GEÇME^a**

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi		Öğrenci Hiç Boğaz Köprüsü'nden Geçti mi ?			Toplam
		Hayır	Birkaç Kez	Çok	
Alt Ekonomik Grup	Sayı	64	86	16	166
	Satır Yüzde (%)	38,6%	51,8%	9,6%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	42,1%	32,3%	17,0%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	12,5%	16,8%	3,1%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	83	167	63	313
	Satır Yüzde (%)	26,5%	53,4%	20,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	54,6%	62,8%	67,0%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	16,2%	32,6%	12,3%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı	5	13	15	33
	Satır Yüzde (%)	15,2%	39,4%	45,5%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	3,3%	4,9%	16,0%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)	1,0%	2,5%	2,9%	6,4%
Toplam	Sayı	152	266	94	512
	Satır Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	29,7%	52,0%	18,4%	100,0%

^a SD için $\chi^2 = 29,331$ ve Kontinjans Katsayısı = 0,234. Yorum: $P < 0,001$ içerisinde, iki değişken arasında çok güçlü bir nedensellik vardır. Yani, öğrencinin Boğaz Köprüsü'nden geçme davranışı üzerine ailesinin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi yükseltildikçe öğrencilerin Boğaz Köprüsü'nden geçme davranışları da artmaktadır.

**BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 22 :
AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN
TARİHİ MEKANLAR GEZME^a**

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi	Öğrenci Kaç Tarihi Yer veya Tarihi Eser Gördü-					Toplam	
	Hiçbir Yer Gezmedi	1 Tane	2-3 Tane	4-5 Tane	6 veya Daha Çok		
Alt Ekonomik Grup	Sayı	72	48	34	10	2	166
	Satır Yüzde (%)	43,4%	28,9%	20,5%	6,0%	1,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	65,5%	32,9%	22,8%	13,0%	6,7%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	14,1%	9,4%	6,6%	2,0%	,4%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	38	96	109	56	14	313
	Satır Yüzde (%)	12,1%	30,7%	34,8%	17,9%	4,5%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	34,5%	65,8%	73,2%	72,7%	46,7%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	7,4%	18,8%	21,3%	10,9%	2,7%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı		2	6	11	14	33
	Satır Yüzde (%)		6,1%	18,2%	33,3%	42,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)		1,4%	4,0%	14,3%	46,7%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)		,4%	1,2%	2,1%	2,7%	6,4%
Toplam	Sayı	110	146	149	77	30	512
	Satır Yüzde (%)	21,5%	28,5%	29,1%	15,0%	5,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	21,5%	28,5%	29,1%	15,0%	5,9%	100,0%

^a χ^2 için $X^2 = 172,768$ ve Cramer's $V = 0,311$. Yorum: $P < 0,001$ içerisinde iki değişken arasında çok güçlü bir nedensellik vardır. Yani öğrencinin tarihi mekanları gezme davranışlarına aileleri sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, aileleri sosyo-ekonomik düzeyi yüksenmiş öğrencilerin tarihi yer ve mekanları gezme davranışları da artmaktadır.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 22 : AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN FARKLI SEMTLERİ GEZME*

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi	Öğrenci Kaç Tarihi Semt Gördü-Gezdi ?					Toplam	
	Hiçbir Sementi Gezmedi	Oturduğu Sementi Dışında Sement	Oturduğu Sementi Dışında 2-3 Sement	Oturduğu Sementi Dışında 4-5 Sement	Oturdu Sementi Dışında veya Daha Fazla Sement		
Alt Grup	Sayı	43	48	62	11	2	16
	Satır Yüzde (%)	25,9%	28,9%	37,3%	6,6%	1,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	71,7%	36,1%	29,4%	12,8%	9,1%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	8,4%	9,4%	12,1%	2,1%	,4%	32,4%
Orta Grup	Sayı	17	77	14	65	13	31
	Satır Yüzde (%)	5,4%	24,6%	45,0%	20,8%	4,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	28,3%	57,9%	66,8%	75,6%	59,1%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	3,3%	15,0%	27,5%	12,7%	2,5%	61,1%
Üst Grup	Sayı		8	8	10	7	33
	Satır Yüzde (%)		24,2%	24,2%	30,3%	21,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)		6,0%	3,8%	11,6%	31,8%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)		1,6%	1,6%	2,0%	1,4%	6,4%
Toplam	Sayı	60	13	21	86	22	51
	Satır Yüzde (%)	11,7%	26,0%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	11,7%	26,0%	41,2%	16,8%	4,3%	100,0%

* SD = 90,197 ve Cramer's V = 0,297. Xorunlu P=0,001 içerisinde iki değişken arasında çok güçlü bir nedanendelik vardır. Yani, öğrencinin farklı semtleri gezme davranışları üzerine ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe öğrencilerin farklı semtleri gezme davranışları da artmaktadır.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 23 : AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİN İSTANBUL'U TANIMA*

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi		Öğrencinin Gezdiği Semtler İtibariyle İstanbul'u Tanıma Düzeyi				Toplam
		İstanbul'u Hiç Tanımıyor	İstanbul'u Çok Tanıyor	İstanbul'u Biraz Tanıyor	İstanbul'u İyi Tanıyor	
Alt Grup	Sayı	4	10	1	2	16
	Satır Yüzde (%)	26,5%	65,1%	7,2%	1,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	51,8%	33,2%	14,8%	9,5%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	8,6%	21,1%	2,3%	,4%	32,4%
Orta Grup	Sayı	4	20	5	1	31
	Satır Yüzde (%)	13,1%	64,2%	18,8%	3,8%	100,0
	Sütun Yüzde (%)	48,2%	61,8%	72,8%	57,1%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	8,0%	39,3%	11,5%	2,3%	61,1%
Üst Grup	Sayı		1	1	7	3
	Satır Yüzde (%)		48,5%	30,3%	21,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)		4,9%	12,3%	33,3%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)		3,1%	2,0%	1,4%	6,4%
Toplam	Sayı	8	32	8	2	51
	Satır Yüzde	16,6%	63,5%	15,8%	4,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	16,6%	63,5%	15,8%	4,1%	100,0%

*SD için $\chi^2 = 59,804$ ve Cramer's V = 0,242. Yorum: $P < 0,001$ içerisinde, iki değişken arasında çok güçlü bir nedensellik vardır. Yani, öğrencinin İstanbul'u tanıma düzeyi üzerine ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi yükseldikçe öğrencilerin farklı semtleri gezme davranışları ve İstanbul'u tanıma düzeyleri yükselmektedir.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 24: AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE ÖĞRENCİLERİ KÖYLERİNE GERİ DÖNME ARZULARI^a

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi		Öğrenci Köyünü Özlüyor ve Geri Dönmeyi İstiyor mu ?		Toplam
		Hayır	Evet	
Alt Ekonomik Grup	Sayı	62	104	166
	Satır Yüzde (%)	37,3%	62,7%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	28,1%	35,7%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	12,1%	20,3%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	140	173	313
	Satır Yüzde (%)	44,7%	55,3%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	63,3%	59,5%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	27,3%	33,8%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı	19	14	33
	Satır Yüzde (%)	57,6%	42,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	8,6%	4,8%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)	3,7%	2,7%	6,4%
Toplam	Sayı	221	291	512
	Satır Yüzde (%)	43,2%	56,8%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	43,2%	56,8%	100,0%

^a SD 2 için $X^2 = 5,394$ ve Cramer's $V = 0,103$. Yorum: $P < 0,005$ içerisinde, iki değişken arasında belirli bir nedensellik vardır. Yani, öğrencinin memleketine geri dönme arzusu üzerine ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi düşükçe (veya görece) yoksunluk durumu arttıkça öğrencilerin memleketlerine geri dönme arzuları da artmaktadır.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 25: AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARINA GÖRE HANEHALKI BÜYÜKLÜKLERİ*

Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi		Hanehalkı Büyüklüğü			Toplam
		4 Kişi veya Daha Az	5 - 7 Kişi Arası	8 Kişi veya Daha Fazla	
Alt Ekonomik Grup	Sayı	19	92	55	16
	Satır Yüzde (%)	11,4%	55,4%	33,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	24,7%	30,1%	42,6%	32,4%
	Toplam Yüzde (%)	3,7%	18,0%	10,7%	32,4%
Orta Ekonomik Grup	Sayı	49	194	70	313
	Satır Yüzde (%)	15,7%	62,0%	22,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	63,6%	63,4%	54,3%	61,1%
	Toplam Yüzde (%)	9,6%	37,9%	13,7%	61,1%
Üst Ekonomik Grup	Sayı	9	20	4	33
	Satır Yüzde (%)	27,3%	60,6%	12,1%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	11,7%	6,5%	3,1%	6,4%
	Toplam Yüzde (%)	1,8%	3,9%	,8%	6,4%
Toplam	Sayı	77	30	12	512
	Satır Yüzde (%)	15,0%	59,8%	25,2%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	15,0%	59,8%	25,2%	100,0%

* SD 4 için $\chi^2 = 12,958$ ve Kontinjans Katsayısı = 0,153. Yorum: P < 0,05 içerisinde, iki değişken arasında belirli bir nedensellik vardır. Yani, hanehalkı büyüklüğü üzerine ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin belirli bir etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi düştükçe hanehalkı büyüklüğü de artmaktadır.

BİRLEŞİK DAĞILIM TABLOSU 26 : İSTANBUL'DA KALIŞ SÜRELERİNE GÖRE AİLELERİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARI^a

Öğrencilerin Doğum Yerleri		Ailenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi			Toplam
		Alt Ekonomik Grup	Orta Ekonomi Grup	Üst Ekonomi Grup	
İstanbul Dışında Doğmuş	Sayı	11	15	11	28
	Satır Yüzde (%)	40,7%	55,4%	3,9%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	68,7%	49,5%	33,3%	54,7%
	Toplam Yüzde (%)	22,3%	30,3%	2,1%	54,7%
İstanbul'da Doğmuş	Sayı	52	15	22	23
	Satır Yüzde (%)	22,4%	68,1%	9,5%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	31,3%	50,5%	66,7%	45,3%
	Toplam Yüzde (%)	10,2%	30,9%	4,3%	45,3%
Toplam	Sayı	16	31	33	51
	Satır Yüzde (%)	32,4%	61,1%	6,4%	100,0%
	Sütun Yüzde (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	Toplam Yüzde (%)	32,4%	61,1%	6,4%	100,0%

^a SD2 için $X^2 = 22,530$ ve Kontinans Katsayısı = 0,210. Yorum: $P < 0,001$ içerisinde, iki değişken arasında belirli nedensellik vardır. Yani, İstanbul'da yaşama süresi ailenin ekonomik durumunu etkilemektedir. Buna göre, kalış süresi arttıkça ailelerin ekonomik düzeyleri de artmaktadır.